

Поштарина плаћена у готову

ГОДИНА VIII

МАЈ--ЈУЛИ

БРАНИЧЕВСКИ
ВЕСНИК

Орган
Удруженог Свештенства Епархије
Браничевске

Уредник
Протојереј **ДРАГУТИН И. МАРИНКОВИЋ**
парох пожаревачки и Арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
1940

С БЛАГОСЛОВОМ
Његовог Преосвештенства Епископа
Браничевског Господина
Др ВЕНИЈАМИНА

инв. бр 1122

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Свети сръпски просветишељи и учишељи молише Бога за нас.

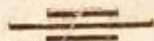
Од многих најасши сшешњени, прибегавамо к вама за сшасење, о велики светишељи и папирјарси: од љуше нужде и беде сшасише нас.

Најади сшрасши и многих брига хоће да погубе душу моју; умирише је светишељи, вашим молишвама ка Богу и обрашшше бриге на весеље.

Сшаса Христа молише, избрани чудошворци, во и Арсеније и Саво Други са Никодимом главним, да се избавимо од беда и невоља и варсшске навале, вашим молишвама.

Пресвета Богородице, сшаси нас.

У шугама и болесшима налазимо се, па шше ушно просимо за швоју шосешу и божанско сшарање, Богомаши; удосшој нас шшога, Владашељко.

Борба идеја

Међу идеолошким супротностима

(Н а с т а в а к ¹⁾).

Данас се води идеолошки рат, а овај рат пројектира се у физичкоме рату. Узрок данашњем европском рату треба тражити најпре у идеолошкоме рату. Борби оружја предходе борбе идеја. Зар нас, тако рећи, свакодневно не уверава председник енглеске владе Чемберлен да се Енглези не боре против немачкога народа него против идеологије националсоцијализма чији је носиоц и остваривач у свету Адолф Хитлер? А зар нас, са друге стране, не убеђује целокупна идеолошка литература националсоцијализма да је Бог изабрао фирера да се бори против безбожнога и рушилачкога комунизма, и против семитизма етничкога и религиознога? А зар, опет, борбени комунизам не води жестоку борбу, не само против капитализма у свету, него и против Хришћанскога, Јеванђелскога схватања света и живота, као и против фашизма — религије Крви и Државе? Зар нас ова борба идеја и философско-религиозних исповедања не потсећа на мрачно средњовековије, када су се бориле вере и догмати за своју дефинитивну владавину над људским душама. Да није ово нови средњи век који има своје догме, али и своје инквизиције, које су много крвавије него оне из средњег века?

Да видимо у овој борби идеја ко је Давид, а ко Голијат.

Кад је реч о комунизму, господо, не може се оза идеја посматрати само са економске стране, како су то научили чинити економисти наших дана. Економска страна комунизма је најздравији део ове вере и идеологије, те лако одолева свима нападима са стране — буржујско-капиталистичке економске критике. Има ли што идеалније рећи и учинити него: да сви имамо све, или бар подеднако све! Све религије а поготово хришћанска ево већ две хиљаде година проповеда не само етику љубави, него и економску правду. Али, господо, док комунизам одолева нападима са његов економски систем он не може да одоли критици своје, рекао бих, философско-религиозне стране, јер комунизам је, као што сам то раније нагласио, и религиозни покрет, јер има своју догматику и своју етику.

¹⁾ Предавање.

Неко је од наших савремених интелектуалних величина рекао да треба у комунизму одвојити истину од лажи. У чему је истина, а у чему лаж комунизма? Истина је, и истинско је тврђење комунистичких доктринараца, да постоји класна борба, а додајем — и ако не и једина борба, у историји као историска чињеница. Та борба игра велику улогу, — и ако не пресудну, као што тврде марксисти у историји и она нарочито на нашу епоху удара печат своје жестине. Истина је и то да материјална блага заједничке нам мајке земље треба праведно поделити. Али, дали је истина: да постоји класна истина? Дали је истина да постоји економска снага, која формира целокупан живот, или постоји и духовна и морална сила? Затим: дали је истина да једино економија утиче на формирање класе и индивидуе, или постоје и други фактори који формирају класу и човека? Дали је човек епифеномен класе, или дали оно превазилази понеки пут класу, и утиче на формирање ове? Најзад: дали се може на класној мржњи, као што то учи марксистичка етика, засновати боље друштво, или на љубави према човеку као човеку, као брату, па ма којој он класи припадао? Дали дијалектичком игром заиста мржња рађа љубав, а тама светлост, чичак рађа смокве, а трн грожђе?

Маркс је мислио у антитезама. Светлост стоји на супрот мраку, добро на супрот злу, капиталистичкој класи супроставља се пролетерска класа. Сваком злу предходи добро, а сваком добру предходи зло. Зло не може без добра, Ормуд без Аримана. Апсолутне истине нема. Постоји релативна истина, истина на парче, истина класна. Али истина као истина је апсолутна, а не релативна вредност. Не може бити данас добро и истинито оно што је јуче било рђаво и лажно. Не можемо данас очекивати добро ако смо јуче чинили зло. Не може истина као вечна духовна вредина јуче припадати буржујској класи, а данас пролетерској. Она је временски и социјално изнад класа. Речсно је: „не чини другом оно што не би желео да теби други учини“. Ово је вечита истина, али апсолутно морална истина, која је важила и која ће важити кроз сва времена. Ова „теза“ нема ни тла ће имати своју антитезу да би у дијалектичкој игри, како то тврди марксизам, дала нову и савременију истину у синтези. Допустити да истина може бити одблесак економске стварности и социјалнога положаја неке класе јесте основна

гносеолошка ругоба и противречност марксизма. Истина, добро и лепота јесу апсолутне, а не релативне вредности, и имају корена у трансценденталној свести, релативни су само степени приближавања њима. Класна истина не постоји, али може постојати и постоји класно изопачење истине, класна лаж, а ова је испунила сву историју. Марксизам је лаж и зато што постоји Бог, т.ј. виша снага и извор сваке снаге, зато што постоји и духовна снага, а не само економска. Виша снага није економија, и није класна борба. Виша снага је у духу. Материја без снаге је инерична и пасивна. Дух покреће и материјалисте који га не признају. Сама економија је врло сложен психолошки комплекс. Привреда је остварење човечијега духа и квалитет привреде условљава се квалитетом духа. Економски процес у целини збива се у психолошкој средини, а не материјалној — физичкој средини. То је најелементарнија истина. Сократ је имао право. Најпре упознај себе да би упознао и средио свет око себе. Маркс је, као што мало пре рекох, мислио у антитезама и те антитезе имају код њега универзални и апсолутни карактер. Таква је основна антитеза: буржоазија и пролетаријат, капитализам и социјализам. У ту антитезу смештен је сав садржај живота. У супротност: буржоазија и пролетаријат не улази само супротност социјална и економска, већ и супротност религиозна, филозофска и морална „супротност типова културе“. Пролетаријат означава атеизам, буржоазија религију, пролетаријат означава материјализам, буржоазија спиритуализам и идеализам; пролетаријат означава морал колективизма, буржоазија морал индивидуализма. Али економски материјализам, у својим покушајима да објасни идеологије, филозофске и духовне правце, до сада није ништа дао осим резултата који изазивају потсмех. По схватању марксизма први хришћани би морали бити материјалисте и атеисте јер су припадали најнижој, може се рећи пролетерској класи. Њихово економско стање морало је проузроковати код њих етику класне борбе и филозофију материјалистичкога схватања света и живота. Међутим први хришћани, ти рибари и сељаци, обалски радници и носачи, исповедали су етику љубави према сваком човеку без обзира на његову друштвену класу. Из вере у Бога предходила је и њихова етика љубави. Логичка структура марксизма у теорији класне борбе савршено је противречна и филозофски немо-

гућа. Маркс се држао екстремнога схоластичкога реализма појмова. Апстракцију мисли он прихвата као стварност бића. Окарактерисати као капиталистичко или буржујско неко друштво у целини, са свом његовом сложеном културом, преставља апстракцију и хипостазирање појмова. Таква апстракција и хипостазирање појмова је пролетеријат као универзална класа, и пролетерско друштво и култура. Али највећа и нечовечна лаж марксизма је у томе, што он не види човека иза класе, већ види само класу иза човека. Али класа као стварност не постоји, класа је мислена именица ништа више. Постоји само човек. Целокупан и јединствен пролетеријат како га је замислио Маркс не постоји, постоји само човек као религиозно створење по преимућству, као политичко створење, као створење које има разум, као ослесно створење које треба лечити. Дакле, постоји човек са свима својим манама и врлинама, а не класа и од човека треба поћи као једине реалности. Добрих и рђавих класа нема, није их ни било. Добри, паметни и племенити бивају само људи, а не класе. И они су добри само зато што превазилазе границе своје класе и савлађују класну ограниченост. Сам Марксов марксизам носи демонски карактер, он сматра да је зло једини пут за добро, а згушњавање таме једини пут за светлост. Братство, једнакост и сарадња међу људима рађа се, по њему, из зависти, злобе, мржње, освете, а ослобођење долази преко насиља и принуде. У њега зло дијалектички прелази у добро, тама у светлост. Зло у капиталистичкоме друштву мора да се увећава, да би се омогућило добро у социјалистичком друштву.

Како Јеванђеље оцењује ову дијалектичку етику?

Истина је да Хришћанство не може имати свој економски систем обавезан за свакога и сва времена. Црква не предаје политичке и економске истине; она оставља социјално стваралаштво човековој слободи. Али човеков однос према човеку подлеже суду Јеванђеља, и тражи активно испољавање јеванђеоске савести. Хришћанска свест мора религиозно и морално да осуди експлоатацију човека од стране човека, једне класе од друге, и она мора да се стави у одбрану широдбеника и експлоатисаних. За Хришћанску веру најскупоценији је пре свега човек, човекова личност, човекова душа. Хришћанство не може, а да не осуди онај животни строј у коме се човечија личност, чо-

вечија душа, преображава у срество бездушнога нечовечнога економскога процеса. Економија је ради човека, а не човек ради економије. Рад је свети за Хришћанство и оно га мора узети у заштиту, па дакле, и радну својину. Радник је заслужан хране — по јасном изрззу ап. Павла. Проблем рада јесте проблем унутрашњи, духовни, религиозни проблем, и без његова решења није могуће даље постојање друштва. Рад је света дужност човека и са радом је скопчан опстанак човеков овде на земљи. Ко неће да ради тај мора или умрети, или непоштено живети на туђи рачун. По схватању Јеванђеља: *нерад је неморалност, нерад је злочинство*. И право је и по божанском и по људском закону: да нерадници и не једу. Сам апостол Павле такве је осудио на смрт речима „ко не ради да и не једе“. Дакле, индиректно и овај велики Божији човек, можда највећи после Христа, свима нерадницима и ленчугама, паразитима и крвопијама довикује кроз векове да нису достојни живота зато што су одбацили рад.

Јеванђеље гледа на човекову личност *sub specie aeternitatis*. Човек је вечит, вечита је човекова душа и само она стаје пред Бога. Етика марксизма трује душу пролетера мржњом те га, на тај начин, са Божанскога порекла и срства његова, срозава на животињски ниво. Класни антагонизам и класна борба, отровали су људске душе страшним отровом, завишћу, мржњом и злбом. Отров мржње убија и душу пролетеријата и душу буржоазије. Већ сама та психолошка и морална чињеница да постоје класе постиче хришћанску свест да осуди класно друштво. Пред Богом, као заједничким Оцем сви смо једнаки те отуда не може на овој земљи бити нижих и виших, потлачених и тлачитеља. Класни антагонизам и класна мржња у савременоме друштву толико је далеко зашла да се претворила у грађанске оружане сукобе као што је најпре био случај у Русији, у Мексику, па у Шпанији. Идеја мирне сарадње и солидарности класа изгледа као лепа утопија. Врло много се динамита крије у савременом друштву. Наше нам време неодложно налаже да се изнутра, духовно преображавамо. Али не само пролетери свију земаља него и буржоазија светска. И једна и друга класа пред лицем неба тешки су грешници, а нарочито буржујска класа, јер она је изазвала мржњу и завист код онога кога је кроз векове тлачила и стављала под

папуче. Пролетер треба да зна да неће доћи лепша времена за човечанство ако он успе да отме путем насиља новац и земљу од буржоазија, и ако он узјаше на коња на коме је до сада јашио капитализам и буржоазија. Такав пролетер који жели сам да постане власник земље духовно је истоветан буржују, само у новој одећи, што није нови човек што је стари Адам, који робује сам себи. Будућности припада само духовној и умној аристократији, аристократији која је победила у себи и пролетерску мржњу и буржујску надувеност и искључивост. Будућности припада јеванђеоском шију човека. То је човек — љубави, човек који види срећу човечанства у заједничкој средини, у хармонији горњих и доњих слојева. Можда овај шиј човечанства неће још за дуго доћи, али он мора доћи, ако човечанство не жели да се ушамани у паклу класне или расне мржње.

Док, госпође и господо, комунизам мисли да ће динамитом класне мржње разорити овај свет и на његовим рушевинама подићи бољи и човечнији свет, да ће тамна помрчина грађанскога рата изродити из себе светлост бољих дана за човечанство, дотле италијански фашизам и његова креација немачки националсоцијализам, мисли да ће саградити бољи свет на државолатрији, белолатрији и статолатрији, на обожавању Државе као Апсолутума коме треба да се жртвује личност, на уверењу да је рат у природи највећа мудрост природе те га отуда не само радосно прихватају него и желети, и на апотеози крви.

Раније, што сам рекао за комунизам, то желим сада поновити и за фашизам. И фашизам је једна врста модерних јереси. И он има свога Бога и своју етику. А у односу према јеванђељу он је исто тако безбожан као и комунизам и поред свега тога што апостоли ове вере тврде у Италији да се они не противе учењу римскога католицизма. Да размотримо консеквенце вере у Државу, рат и крв.

Бенито Мусолини је рекао да је фашизам религија, и да једино као религија, може освојити срце човеково и остати дуготрајан у политичкој владавини. Главно тежиште фашистичке доктрине јесте концепција државе, њенога бића, њених задатака, њених циљева. За фашизам држава је један апсолут, пред којим су индивидуе и групе релатив. Држава се у фашистичком свету идеја подиже на виши ранг него што су то појединци, група, па чак и цео народ узет укупно.

И тако обукавши државу у мистички вео фашистички идеологи подигао је на пиједестал Божанства. Дакле, дивинизација државе јесте основна фундаментална мисао, на којој се све остало изграђује у фашизму. Држава је та радионица која по своме калупу изграђује нацију, а не обратно. Држава васпитава грађане у грађанским врлинама, те отуда, држава по Мусолинију, има етички задатак. Држава је не само етничка него и етичка установа. Однос појединца према држави јесте однос релатива према апсолутном. Појединац не постоји ван државе, он ништа не значи ван ње. Тек кад се појединац жртвује на олтар државе његова жртва има свога оправдања. Али држава је живо биће саткано од воље и осећања једне нације, али као свако живо биће нација кроз државу мора живити, али то не значи само животарити, него нација по фашизму мора бити експанзивна. За фашизам тежња за царством т.ј. за експанзијом народа јесте израз животне снаге. Његова супротност, онај који седи код куће, јесте знак опадања, декаденције. Експанзија народа може се огледати у два вида: у културном погледу, и територијалном освајању. То значи да фашизам хоће рат. Да — рат. Дакле: против пацифизма. Творци фашизма величају рат: јер једино рат, мисле они, узноси до врхунца људску енергију и утискује печат племенитости народима који имају храбрости да му се изложе, У светлу овога схватање ми разјашњавамо и поход фашизма на Абисинију и Албанију. Мисао о рату као мерилу отпорности раса фашистички творци позајмили су од Фридриха Ничеа, а овај је исту мисао позајмио од Дарвина, који је борбу у животу и победу јачих врста над слабијима сматрао основним учењем еволуционистичке теорије.

Али, шта ова философија, узевши је уједно, има заједничкога са Хришћанством?

Хришћанство је у опречности са садржином и духом фашизма, чак и онда кад фашизам звони целоме свету на уши да и он признаје религију Христа Разапетог. Сјајна организација фашистичке државе може имати свога основа још у паганској Цезаровој империји, има свога основа у неморалној политици Макијавелија, има свога прототипа у папоцезаристичкој организацији католичке цркве, али нема ничега заједничкога са етиком Јеванђеља. Или за Христа, или за Цезара! Трећега пута нема! Хришћанство учи љу-

бави и према пријатељу и према непријатељу, а Цезар силу и право јачега. Хришћанство проповеда мир, а фашизам велича рат. Зар могу ићи под руку крволочни Цезар и Наполеон са великим хришћанским светитељем — ап. Павлом? Шта Христос има са Цезаром?

Дакле, очевидно је да фашизам не може постићи измирење са Хришћанством. Ова се философија јавља као супротност Хришћанству. Спасилац света, Исус из Назарета, учио је да је душа човекова једина вредност у овоме свету. Какав ће откуп дати човек за душу своју када она вреди више него сви светови — пита Спаситељ човечанство кроз целу историју његову од почетка до Страшнога суда. Једина и права вредност не може бити ништа што је ван човека, била то груба материја, или уметнички саткана материја, нити вештачке људске творевине, као што је, у овоме случају, држава. За Хришћанина није важно у каквом се облику политичком зачланио док је привремени становник овоземаљски, али је врло важно да ни једном облику овоземаљске владавине не сме жртвовати своју душу. У фашизму као и у комунизму личност нема никакве важности сама по себи. Само кад утоне у „комуну“ у „тотиус“ она нешто значи. Међутим, Хришћанство зна само за индивидуу. Држава, класа, партија, комуна, за хришћанску свест има секундарни значај, јер пред Бога се не излази у колективу, него у пуноћи, или празнини своје, и једино своје личности. Истина, човек је биће друштвено по јасном изразу Аристотелову, и као друштвено биће он има своје дужности, а и права у заједници којој припада. Али човек, поред свога привременога назначења овде на земљи има и своје вечно назначење. Земаљско његово назначење мора се подводити под вечно његово назначење. Земаљско човеково назначење не сме да онемогући његово вечно назначење. Земаљска историја човекова мора служити уводом — увертиром, небеске историје човекове. Земаљска историја човекова не сме сматрати себе аутохтоном, самодовољном. Фашизам, а тако исто и комунизам у дубини својој крије неморал. Док етика хришћанска истиче љубав према човеку као средство да се из њега истера звер и утелови анђео, дотле фашизам истиче силу и насиље, а обе изазивају мржњу, а плод сваке мржње је рат. Ми Хришћани верујемо да ће општечовечанска љубав као реално осећање човеково устројити бољу

поредак у свету, јер љубав, по своме унутрашњем бићу није статична но динамична, није деструктивна но конструктивна. Љубав, љубав и опет — љубав, а не сила, мржња и рат. Кроз фашизам поново васкрсава стари пагански свет, свет иако је Хришћанство сахранило пре двадесет векова, свет кога и насиља, свет Јулија Цезара, а не ап. Павла. Дали ћемо ми Хришћани дозволити да се паганизам поново поврати, ето то је основно питање, које се данас специјално поставља католичкој цркви у срцу њеном — у вечном граду Риму, као што се слично питање поставља лутеровој цркви у Берлину, а православној у Москви.

Док је римски фашизам истакао Државу као централну мисао фашистичкога Weltanschau-nga, дотле је његова креација, германски националсоцијализам, истакао крв и расу. Покушамо ли најпре формирати централну догму ове „религије“ тад ће то бити догма расе, обожавање нордиске или германске расе. Раса је, ако анализирамо до краја овај поглед на свет, централна и апсолутна вредност, којој се све остало потчињава. У пракси је то исто као да се држава диже на престо божанства. Раса наине, као раса, не делује, не може подјармити појединца, то све врши као видљиви инструменат — држава. Ова религија расе и крви исповеда да је нордиска раса једина којој са правом припада атрибут „људска“. Припадници других раса нису људи, но су подљуди, нељуди, бића између „човека“, разуме се нордискога човека, и животиње. Све велике вредности духовне, уметничке и философске дело су нордијаца, јер другим расама недостаје стваралачке способности. Сви великани у повесници човечанства морају бити припадници германске расе, на пример Данте! Те и сличне ствари могу се наћи готово на свакој страници националсоцијалистичке библије у „Митусу XX века“ — од Алфреда Розенберга, непогрешивог профета националсоцијалистичке јереси. Философија националсоцијализма јесте, према томе, најрадикалнији расизам са свима консеквенцијама, које су са тиме повезане. Крв је прво и главно, а све друго овиси о њој. То је нова врста старог материјализма: дух је функција крви. Националсоцијализам јесте васкрснули паганизам, вера у Вотана, вера у снагу крви. Да би се уверили у ово довољно је да прелистамо само дела националсоцијалистичких лидера: Розенберга, Бендерша, Лепелмана, Ревентлова. Сви

доносе пројекте о оснивању националне цркве, која би била без догми, и која би значила обнову старогота Вотановог паганства. Од времена до времена, особито кад треба умирити католике, све се то пориче. Али „свете“ књиге говоре одвише јасно. Особито се у томе истиче Розенберг у своме „Митусу XX столећа“, које су дело већ назвали — и то са правом — колекцијом свих напада из свих векова на хришћанство. Ево, шта нас уче „канонске“ књиге Розенбергове. Тај надрипророк нове јереси тврди да је владање религије крста, коју је некада увела у Европу „хистерична жена Клод-вигова“, дефинитивно на истеку. Католицизам, протестантизам и јудаизам мора исчезнути пред новим Weltanschauungom — тако да се изгуби и сваки спомен на њих, као што се изгуби спомен на свећу кад сине сунце цоврх гора. Срце нове религије биће Вотан, који је вечна слика душевних моћи нордискога човека, не мање данас него пре пет хиљада година. Он представља част, хероизам, постанак певања, уметност, чување права и вечно тражење мудрости. Као вечни путник он је бимболан нордиске душе, која тражи и постаје вечном и која је неспособна да се врати у крило Јахвеа или његовога заменика. Ето тако хвале своју нову веру националсоцијалисти, и тако руше религију Крста.

Али, госпође и господо, може ли се на овој вери зидати боље човечанство?

Учење о бољој и горој раси, о „месионизму“ појединих раса, о способној и неспособној раси, нижој и вишој, противи се науци јеванђеља. Из оваквога учења излази оваква етика и политика: више расе треба да господаре нижим расама. Бог је већ пре свих векова одредио нордиску расу да господари осталим расама. Али Божја правда не говори тако. Јеванђеље нас учи да у Царству Божјем нема ни Грка ни Римљанина, ни Германа ни Словена, ни роба ни господара, но смо сви једно у Исусу Христу. Не класифицира Јеванђеље људе по расама и класама, јер човек је човеку брат, јер имају заједничкога Оца на небесима. Националсоцијалистичка етика конкретизирана у практични живот значи рат и мржњу људи међу собом. Опет рат као оно у комунизму и фашизму. Међутим хришћанство конкретизирано у живот значи сарадњу међу људима свих раса и класа на принципу браства међу људима и поштовања људске личности. Практични резултати данас националсоцијалистичке

вере у расу јесте: антисемитизам. Прогон Јевреја, тога врло згаснутога народа за културу и цивилизацију човечанску, јесте практично дело националсоцијалистичке идеологије. У осталом, ни ми Словени нисмо ласкаво прошли у постављању вредности у расистичкој хијерархији. Кажу нам да смо ђубре на коме треба да расте германско дрво. У светлу расистичком треба тражити узрок данашњем рату.

Смедерево.

ЉУБ. ИВАНЧЕВИЋ,
суплент.

Примерна парохија

(Свршетак)

Један сеје — други залива

Светитељи су се осећали слабима, али су победили, јер по речима Ап. Павла: „јер кад сам слаб онда сам силан“ (II кор. 12,10). А светост је могућа и данас.

Апостолство је, заиста, тешко. Но ти, брате, ради па макар један његов део вршиш! „Ја посадих, а Бог даде да узрасше“ (I кор. 3,6). И „један сеје а други жње“ (Јов. 4,37). Ти, опет, ради не само са помишљу само за данас, него за целу вечност!

Примери

У осталом, немаш права да стојиш на једном месту, макар и не извршио све и изцела. Мисија коју имаш да вршиш, бивала је вршена од људи као што смо ми.

Тако, пред нашим мислима стоји светао лик оца Јована Крошићког, а исто тако и онај (литерарни) оца Кирила Обновљенског (из „истинске службе“).

Позајми неки од њихових примера, али поглед да ти буде увек уперен св. писму, путу, праћен од Спаситеља. Запитај Божије угоднике и великог Павла, чије се речи читају као завет при рукоположењу, које треба да ти буду путовође у твом пастирствовању.

И пошто будеш сазнао, шта имаш да радиш, осетићеш

Сваки грех јесте лијанство, и после истрезњења наступа велика непријатност — досада. (прот. Ј. Топлачев).

одговорношћу и упутићеш се *спазом*. И, кад се решиш да следиш, прикупићеш и *средства*.

Знам много примера из нашег, народног, црквеног живота,

Познајем једног свештеника, који је, својом усрдном молитвом при светој тајни Јелеосвећења, исцелио болесника који је био на самрти: успео је да му улије наду, веру и дух — и он је оздравио и данас је жив. И свуда прича о чуду, које се збило са њим.

Други сабрат, пошто је понео принесене у храм поклоне, заједно са десетином својих парохијана, младих и старих, однео их на први дан Ускрса у болницу и затвор, поделио их страдалницима или затвореницима и остао је тамо до „*Вшорог Васкрсења*“, боравећи у молитви и душе — брижничким разговорима са својим несрећним духовним синовима.

Једном сам видео, пошто није било четвртог човека, да изнесу мртваца из куће, свештеник под епитрахијем заузео је четврто место и помогао да би се мртвац спровео до гроба.

Чуо сам за другог свештеника, пошто није било кога да направи сандук за једног мртваца, сам се понудио и сковао *сандук*.

Читам у извештајима других православних цркава за много случајева о испуњавању дужности многих достојних свештеника.

Тако: један је издвојио парче из своје градине и уступио неком сиромашку да нешто посеје. Па, ни то није било довољно, него је од својих добрих парохијана прикупио средства те му уредио башту....

Други, научио је децу своје парохије да му доносе хаљинице, којима је одевао сирочиће.

И још многи и многи, који су се постарали да створе сиротишта, или су завештали своје имање за сличне циљеве, или су скупљали помоћ за оне, који имају болесне по болницама....

Бежи од похвале, али се стиди и укоравања. (Св. Нил. Синајски).

И још колико и колико трудбеника за добро ближњих добрих свештенослужилаца, познаје историја нашег савременог православља!.. „Да виде људи ваша добра дела, и да славе оца вашег који је на небесима“ (Мат. 5,10).

Зато, потруди се брате, да се одрекнеш неваљства, као Павле од Савла, и гледај да постанеш од Симона — *Петар!* Јер ти је служба већа од *Илијине*.....

Код твоје молитве не сагоревају огњем са небеса, *живошињске жрџице*, него силази сам Спаситељ, Који ствара од хлеба и вина Своје тело и крв...

Све то ти, брате, врло добро знаш, јер је то госипано по путевима твога ума и по пољима твога духа. Знаш да си „*изасланик Госиода силе*“. (Малах. 2,7). „*Његов си проповедник и ајосиол, учишћел незнабожаца у вери и истини*“. (1 тим. 2,7).

Множина је који су пали у руке разбојника (греха). Ко ће им помоћи? Ко ће им сипати на ране *јелеј* утече и *вино* за окрепљење? Свештеник који није био Христов, (мимоишао), обишао их је, Левит — исто тако. И, када су се они налазили у самртној опасности Спаситељ нас је послао. Зар нећеш притећи кад чујеш вапај за помоћ.

Ако наумиш да избегнеш ту своју дужност, срешће те Исус и питаћете: *quo vadis pater* (куда идеш оче)?

Парохија је оно што и свештеник.

А колико много може да створи свештеник!...

Ја не кажем, да *све* може, но *много* може, *врло* много. И како да се не спреми ка савршенству своје парохије, где је пастирска проповед поток љубави, који извире из његовог срца? Како да не може да буде примерна парохија, у којој је живот свештеника подражавање светитеља: који сија од чистоће, просвећен од духа, који кључа од вере, устремљен у нади!...

Примерна је парохија, чији свештеник призива спасењу: „*приђише Исусу сви, који сше намучени и обременењени*“!...

Таква ће бити парохија, у којој свештеник удари жезлом вере на ступањ небрижљивости, да би покуљала разгаљујућа

Радити нешто без размишљања о томе — слично је поћи на пут без икакве спреме.

вода љубави; где поштрава суревњивост труда, где на свима огњиштима испуњава жар љубави. Где апостол не зна за одмор, и не спречавају га ни трнове бодље, ни врели зраци жарког сунца, нити заслепљујући вихор. Где он иде постојано, следећи душе без одмора, као облак; обухватајући све својом љубављу, као ваздух, развијајући надом као трава, непрестано пиркајући духом наде у Бога, као ветар. Када се напреже као *Самсон*, када се моли као *Давид* и када се каје као *Петар*.

Примерне парохије ће бити тамо, где из душа непрестано букти светлост, као што иста таква светлост непрестано избија са сунца одакле никад не исчили (арома) мирис вере, као што се то не збива са цвећем.

И још: кад се непрестано сабирају плодови љубави свакодневног живота парохијана, као што се с јесени сабирају воћни плодови.

Примерна парохија биће *шамо*, где је *црква жива*. И може да је створи таквом један жив свештеник, који је у себи натерао човека да клечи, као у VII гл. Римљанима, и у коме више не живи он него Христос (Гал. 2,20); свештеник, који када је: „*исован — благосиља; кад је гоњен — шрпи, кад је хуљен — моли се*“. (I кор. 4,12).

Она је примерна парохија, где се свештеник облачи бедно (сиротињски), прост — као голуб. „*Чита као научењак и моли се као светитељ*“. Наоружан оружјем божанственог Павла, бори се и ради за вечност Цркве; *стечену крвљу Господњем*“. (Дела Ап. 20,28).

Пошегни браће шим њушем! Иди! И потруди се за своје овце апостолском ревношћу, мученичком смелошћу!

Доћи ће време, — ти то знаш — када ће ти глас ослабити, када неће моћи снага да те носи од срца до срца, као пчела од цвета до цвета. Твој глас неће моћи да испуњава Дом Божји, али тај, (Дом Божји) увек ће шапутати о Њему (гласу) мукотрпним душама... Твој живот неће се завршити под прахом места покоја и мира, јер ћеш отићи своје стаду, које се преместило на небо, да би се за тебе молило и које те очекује... Да и ти тамо чекаш оне, који су остали доле на земљи. Отићи ћеш у насеља, у којима си живео духом још кад си био на земљи, и састаћеш се са *парохијом духовном* пред Господом, Кога си усађивао у њима... И пријатно ће ти бити — јер те неће узнемиравати тамо,

---

Молитва верујућега јесте велико мучење и ужас за зле духове.

(Св. Нил. Синајски).

под земљом, увек, сем што ће неко од оставших доћи на твој гроб на размишљање и молитву и у мислима рећи — упокоји га Господе јер у своме животу није имао одмора! Он ме је довео до ногу Спаситеља Исуса.

* * *

И заиста брате, нема ничег славнијег ни поштенијег на земљи, до да будеш Божији слуга, и да служиш Цару царева...

— Ови обучени у бијеле хаљине ко су, и одкуда дођоше? И рекох му: Господару! Ти знаш. И речи ми. Ово су који дођоше од невоље велике, и ојраше хаљине своје и убијелише хаљине своје у крви јањетовој. Защо су пред пресшолом Божијим, и служе му дан и ноћ у цркви Његовој; и онај што седи на пресшолу уселиће се у њих. (Откр. 7,13-15).

Савска царица, поражена Соломоновом мудрошћу завапи: „блажене су Твоје слуге, које пред Тобом увек стоје“.... (III цар. 10,8).

Колико си ти блаженији, о свештениче Божији!...

Завршавам Мојсијевим речима: „служи Господу, Богу швоме, и Он ће благословиши швсј хљеб, швоје вино и швоју воду“.

С Бугарског
ПАНТА ПОП РИСТИЋ

ВЛАД. А. МАРКОВИЋ
школ. надз. у пенз.

БИЧ

Тешки закон рата гласи:
„УБИТИ ИЛИ ПОГИНУТИ“

Да ли је земља толико насељена и толико искоришћена да се данас треба латити предњег страшног закона рата?

На ово питање одмах одговарамо са: не! Још земља није искоришћена до максимума, а кад то буде била, онда она може дати довољно хране не само за ове 2 милијарде

Ко наводи на грех, тај чини већи преступ — безакоње, него ли онај који само за себе греша. (Ориген).

својих становника колико их данас има, него за још 6—7 милијарди нове своје деце.

Па кад је тако зашто онда ово непошљиво наоружање и ови крвожедни ратови? Зашто?

За то има повише узрока, али ћемо се ми задржати овде, у овоме чланку, на једном који сматрамо за најважнији, на морално-духовној ослабљености.

Ове ослабљености појединачно има у свима народима широм целог света, има у појединим породицама, има код оних, који заповедају и код оних који слушају и, кад ова „шугава овца“ ошуга цело стадо онда ту нема ни стада ни пастира. Исти је случај и са народима. Кад морално-духовна ослабљеност и неморалне особине окуже и село и град, кад окуже цео народ, онда том и таквом народу нема другог лека, него да се калі под праведним и неумитним бичем Божјим који он даје у руке јаким народима, да на тај начин прочисте: убајаћеност, трулеж ослабљеног народа.

О томе нам говоре примери из нашег свакодневног живота, о томе нам говори и наша и светска историја. И опет људи неће да користе историју, неће да користе ту најбољу учитељицу рода људског.

Да би смо јаче утврдили предње резоне почнимо од ближега даљему.

Ако пропутујемо кроз изванредан крај ма које земље па видимо: необрађену земљу, неуређене путеве, непошумљене голети, неуређена речна и поточна корита, неисправне мостове, загађена појишта, изворе, бунаре, чатрље, цистерне, знајте, да је ту и у том и таквом крају завладала ослабљеност.

Тај крај чека бич из руку свога или туђег народа.

То је неминовно.

Ако уђете у насеља па наиђете на мржњу, подвојеност, неред, нечистоту станова и осталих одаја, на пијанчење и парничење, на блуднике и блуднице, на непослушност и непоштовање, на несносну разузданост и разврат знајте, да се тај крај и то насеље клони својој паду својом властитом кривицом.

Кад поједини претставници разних власти немају љубави према народу од којег живе и не уносе у њега чврст пример топлоте, истине и правде онда је то привремено играње државом.

Ко не чува себе од малих погрешака, тај ће мало по мало и у велике падати. (Тома Кемпиј.).

Кад свештенство и просветна радници нису с ђ земљи и видело светију, онда дотични народ узалуд баца огромне пѣре на њих, јер ће га они као такви још горе покварити и припомоћи му, да се што пре с њима заједно сурва у амбис.

Кад се у некој држави зацари неред, нерад и неправда па то нема ко изнутра да благовремено пресече, онда такве државе неминовно ишчезавају са светске позорнице.

А најстрашније је кад мањина, на непоштен начин, приграби народни новац, па будући да та мањина постане материјално моћна, а огромна већина народа од ње зависна, онда је таквој држави и таквом народу отпевано једно велико „свјати Боже“.

Зар није тако било са чувеном старом Картагином, са Египтом, са старом Атином и другим старим и новим државама.

Кад у неком народу људи забораве на необориве светиње: истину, љубав, правду, слободу, морал, а подаду се разним странама уживањима, бесу и богаћењу на рачун свога или којег суседног народа онда долази бич да опомене грешне људе да има један Виши закон који није у људској власти а који се кроз људе и преко људи спроводи на неморалне и ослабљене народе, и који грми: „Бич сам Божји ја сплетен за тебе, да осетиш шта си учинио“.

Бич је Божји и овај страшни ураган који сада бесни над Европом и над целим светом.

Сад је, због грешних и неспособних управљача у свету, настао пожар у којем поред сувог и сирово гори, у којем поред грешника страдају и праведници.

Инат људски довео је до овога, инат и непоштовање основних заједничких народних светиња. Учена, уображена и покварена господа у извесним деловима света успели су да пониште светиње у својим народима па да се дрзну и на самога Бога као творца света и добили су по врату бич Божји у виду разних и досад незапамћених погрома.

А све се међународне зађевице могле врло лепо средити и уредити без ових ужаса које преживљујемо.

Није било добре воље ни савеза с Богом у оних од којих је то зависило и незапамћени рат вуче у амбис цео свет.

Рат се све више шири.

Победилац ће бити онај народ на чијој страни буде Бог.

А Он је увек био на страни оних ратника који су носили у срцу светиње: истину, љубав, правду, слободу, морал, а били кадри да изврше страшни закон рата који смо у почетку овог чланка истакли.

27-VI-1940 год.

Смедерево.

О значају гусала и народних песама у историји ослобођења српскога народа од Косова до данас¹⁾.

Гусле и наше народне песме о чијем значају хоћу да говорим, биле су једна моћна директива у историји ослобођења нашега народа. Јер да није било гусала, не би било народних песама, а да није било ни гусала ни народних песама, не би данас било ни нас слободних Срба, неби било данас уједињеног Српства, неби било Краљевине Југославије.

О њиховом великом значају дао нам је свој најбољи суд наш велики песник Његош кад је рекао:

„И наше су упирали сузе
вјешти звуци дивнијех гусала“!

Гусле и народне песме су те, које су грешле славу и јунаштво нашега народа широм целог света. Гусле су биле те, које нису дале да се пламен јунаштва Србинова угаси, већ су непрестано потпиривале тај пламен, те су учиниле то, те дочекасмо да нам се диви и клања цео свет.

Српски народ, један од најмањих по броју у Европи, јесте један од највећих по срцу. У извесним тренутцима своје народне историје доведен до очајања, он је светитељски очувао своју душу. Скрхан, растурен, и са листе слободних народа збрисан, он се ипак подигао. И за 529 година света је ватра тињала у колибама Шумадије; сељаци, песници — пастири очували су је духом своје душе.

За српски народ — мислило се — да је после пораза на Косову пољу умро; — али његова је немирна — стваралачка душа ходила испод столетних храстова, мешала се у причама старих на сеоским раскрсницама, обнављала се у песмама гуслара, у играма омладине. Он је прошао кроз све патње, кроз све страхоте, убиства, глад, изгнанство, борба до истраге, али нико није могао обуздати душу овога народа и народно се предање преноси с оца на сина, с деде на унука, које чува народна епопеја, народне песме, којима су равне само песме старе Грчке и Француске средњег доба. Како

1). Предавање држано на радију 1935 год.

је лепо то преношење старе српске славе прошлости и славе с деде на унука изражено у познатој нам свима, песмици:

„Узо деда свог унука,
Метнуо га на крило,
Па уз гусле певао му
Што је негда било.

Певао му српску славу,
И српске јунаке,
Певао му љутке битке,
Муке свакојакe“.

После своје пропасти на Косову, није плакао, није нарицао за изгубљеном слободом, но је још више пригрлио своје гусле и песму, склањао се далеко од Турака у гудуре и планине, тамо подизао цркве и манастире, око њих се скупљао, певао српску прошлост и припремао млада покољења за будућност. Манастири и цркве били су огњишта нашег народног препорођаја. У њима су се чувале старе „песме“ које су садржавале целу историју српскога царства. Народни језик, легенде о народним јунацима, традиције и упорне наде, у манастирима су побожно чуване и одржаване. Наша црква је оличење наше народности; она представља читаву историску прошлост; она је огњиште, на коме српска душа општи са сродним душама; прекаљује се и челичи. Српска црква била је водиља у ослобођењу Српскога народа из ропства, она је као једина можда народна црква у свету, од Косова па до данас очувала и име нашега народа и гусле, и песму нашу. На саборима манастира и цркве који беху центри светковина, наш народ за време робовања свога, окупљеног око седог гуслара, — песмом разгонио је тугу са срца свог. О томе нам песник вели:

„Гусле моје овамо те мало,
Амо и ти танано гудало,
Да превучем, да мало загудим,
Да ми срцу одлане у грудим“.

Срби су од вајкада били песници. Српски народ одавна несрећан али увек непобедив дао је песнички израз најлепших успомена и најлепших нада. Због тога и у томе он је налазио у најгорим катастрофама и у најстрашним не-

срећама, средство да не заборавља своје вековне традиције и своје праведне захтеве. Поезија и благозвучност њена, простота и уметнички облици, беху за време његовог робовања, идеални домен коме је прибегавала његова душа, мучена али непобеђена најужаснијом стварношћу. Песмом уз пратњу гусала, дух његов живео је, хранио се и одушевљавао јуначким делима својих предака и крепио своју мучевичку душу. То му је одржало снагу, те је у херојским борбама за ослобођење, уз низ старих хероја: Марка, Реље, Обилића, Браће Југовића, Старине Новака и других, могао народну историју да окити именима нових јунака: Кара Ђорђа, Милоша, Хајдук-Вељка, Чарапића, Синђелића и Рајића и многих других. О запајању Србина својом прошлошћу за будућност, говори нам ова песма:

„Под столетним дубом,
Седи гуслар стари,
Прошлост враћа,
Душе крепи, срца жари“.

Творци и певачи песама за време од пет векова били су прави браниоци своје расе. Косово је једно од оних имена, која таласају струну на гуслама. Косово је подсећало Србе на цара Лазара, мучнике за своје племе и за своју веру. То се пева и са тим се песмама хране душе јунака. Крв Лазарева и крв Краљевића Марка цветала је у грозници хипотетичких епопеја. Краљевић Марко по једној народној песми, излазио је из развалина свога града у Прилепу, на своме Шарцу, прелазио бојна поља и долазио да пије са сељацима. Плашљиве девојке држале су му узенгије, а замишљени младићи су га посматрали и сневали о томе: како ће поћи његовим трагом и бити упрскани крвљу непријатељевом,

И данас још народна су предања од јаког утицаја на народне карактерне особине и врлине, на родољубље и пожртвовање за Отаџбину, за неодољиви витешки понос на старе славе и величине српске. Зар нам и скорашња ратовања не показаше шта је учинила наша народна јуначка песма, с каквим се одушевљењем и самопрегоревањем ишло у бој, да се ослободи оно што је поробљено.

Поезија српскога народа под свима стваралачким утицајима његове природе, створила је највиша и најпоузданија осећања. Из његове поезије иду и извиру читави низови живе религије, етика, обичаја, предрасуда, легенди, песама које значи прави живот и његову лепоту, добро, вољу и осећање. Песме нису само зато, да се уз њихов ритам боље ради, нити пак да се боље игра, да се ожали смрт, да се успавају деца, да прослави „крсно име“, да се умоли милост, да се испреде жица; оне су позиви осећања плодности, осећања радости и живота, молитве вечности, жеље живота, при-

знања животу. — То индустријализам и капитализам не могу да даду. Никакво велико осећање они не могу да створе. Покушај футуриста да створе мит и слику из лупе чекића — није успео. Социјалистичка етика је успела; али она, која се оснива на несрећи и патњи и успела је само да докаже да постоји зло, а њега земљорадња, у својим лепим облицима, неће ни да претпоставља. Индустријске су земље створиле само шовинизам и империјализам: две болесне појаве, које су свету много зла нанеле. Земљорадничка је домовина једино право народно осећање. Она је дала ред, мир, сагласност, унутрашњи живот који води човека друштвеној срећи и човечанску љубав која хоће братство, добро, лепо и истинито. Српски народ својом народном поезијом, која се рађа на њивама и за плугом, дао је свету солидну етику, човечански морал, свежу веру и лепоту, стваралачко добро и велику истину.

Док је фабричка социјалистичка етика дошла из горицања среће; из несреће дакле, и дошла као протест на зло, дотле је земљорадничка етика дошла из саме среће, из самога добра, из потврда лепоте, дошла дакле, као тврђење да је живот велики победник, који у јутарњем освитку и у свечаном акшаму корача у младићској лепоти и триумфу.

„Срби, вели пољски писац Мицкијевић, тај народ затворен у своју прошлост, одређен да буде музичар и песник целог словенског племена: не знађаше да ће једнога дана постати највећа књижевна слава Словена“. Ако хоћемо да разумемо ове редове, треба да изучавамо народну поезију „песме“ — јуначке или домаће тужбалице и епске песме, које се скоро непроменљиво певају уз гусле, јер су оне веран одјек наше прошлости, славне или тужне. Наше народне песме сачувале су у живом и благом народу нашем осећање народности и љубав према независности. Ни један народ као народ није био у стању да изнесе популарну и националну поезију тако монументалну, тако разнолику, тако богату, као српски.

Наше народне песме биле су, како вели један француски песник „као спојна веза између прошлости и садашњости“, — „света веза“ која ће се ослањати од сада на два дивна стуба: епопеју од 1389 године, када моћ српскога народа, али не и његова слава исчезе у ноћн за читаве векове и епопеју из скорашњих ратова, када се она понова јавља на светлост.

Задатак наше народне поезије био је и остаће, да преноси херојске успомене, да спасе народне традиције, да сачува саму душу Србије. Она је виша него икоја друга поезија; у њој се огледа дух, геније, судбина целог народа; у њој се осећају треперења његовог срца, његових најтајнијих жеља; без ње нова историја Срба не би се дала разу-

мети. Из овога појмите одушевљење седега гуслара које иде до заноса. Гусле и српску песму ценили су и његови пет-вековни угњетачи. То се лепо види из ове песме:

„Гусле, гусле! — Рајо! Рајо! —
Проклети хајдуци. —
Зар да с'ваше име пева,
Ви погорски вуци!

Зар да Топал песму слуша,
Што вам вечност спрема,
А тај паша, Топал паша,
Свог певача нема.

Ну дер псино! — Нс, не тако,
Већ старино драга!
У чијој су руци гусле,
У тога је снага“.

Наше народне песме више су од уметничких. Замисли и садржина ових песама необичне су лепоте, и творачка снага народна показује се у вештини, с којом се дневне прилике гледају, слушају и осећају. Зато што се наше народне песме чују свуда: на улици, на седељкама, у горама и планинама, живот нашега народа богатији је оним што је чудновато, нето живот, који тражи чудноватост у ономе што је митско. Према томе наше народне песме ценили су и Немци, те су их због њихове лепоте још пре једног столећа почели преводити на свој језик. Као најбољи преводац наших народних песама била је госпођица Јакоб, која се о њиховој лепоти овако изразила: „Српске народне песме оличавају тек лепо дух народа који је створен од јунака и мученика, дух народа који је сасвим природно одређен за надприродно сањање, за ненадмашну визију људских судбина, за схватање идеала, са изналажење узвишених сила у људском животу. Народ који има такве песме вечан је“. И Гете, који се дуго устезао, 1825 године, ставио је српске народне песме као пример за своје схваћање светске књижевности и нашао је да се оне могу упоредити са „песмом над песмама“, и да ће: „Европа говорити Српским језиком, због српских народних песама“. И Јаков Грим вели: „Српско народно песништво је као целина, појава, која нам објашњава боље но и једна друга појава у Европи, после Хомерових песама биће и постојања епа“.

Гусле треба да има свака српска кућа и да их чува као народну реликвију.

„Јер за сву песму без гусала
Ја ти не бих турску пару дао.
Ђе се гусле у кући не чују,
Ту је мртво и кућа и људи“.

Струне на гуслама дају тон људском гласу, прате песму, која неизменце говори о љубави и смрти, о борби и поразу, о правди и части, о вери и поштењу. Срби су једини народ, који је имао храбрости да узме за датум своје народне светковине годишњицу историске и легендарне пропасти. Србин је увек имао храбрости да гледа право судбини у очи, и да стрпљењем, болом и храброшћу, сноси, неправедне суровости своје судбине.

Глас гусала, глас предака који спаваху на Косову пољу, био је сигнал реванша, обећаног правдом судбине и неизбежним повратком човечијих права. Дошао је дан, када је овај глас, у почетку тако слаб и танак, на који нису угњетачи обраћали пажњу, пробудио најзад дуго мртвило Европе, уливајући наде свима браниоцима права, свима ослободиоцима угњетених и који се боре за своје огњеште, у црно завијено, за свете гробове и свету колевку, одјекнуо је широм целог света. Томе гласу сада пљескају живи, као веснику праведне победе.

Наша је дужност да гусле, тај глас предака наших, чувамо, а народну песму, ту дивну врлину нашега народа, гајимо и развијамо, јер:

„Што Србин још се држи,
Крај свих зала,
Песма га је одржала,
Њојзи хвала“.

Написао
ДАНИЛО Л. ПОПОВИЋ,
свештеник из Батуше.

О ГОРЊАЧКИМ ПОВЕЉАМА

Познате су две повеље за манастир Ваведења св. Богородице у Ждрелу Браничевском, који је данас више познат под именом Горњак. Једну повељу издао је кнез Лазар; друга је потврда патријарха Спиридона. Повеље нису оригиналне, него су преписи 18 века.

Обе повеље познате су у научном свету прилично одавно. Први их је поменуо Јоаким Вујић 1828 г., па је њихова садржина у модерном препису дата и у новом издању путних бележака Јоакима Вујића, које је приредила Српска књижевна задруга.¹ По Вујићевом препису повеља кнеза Лазара има датум 30 август 1380 г., а повеља патријарха Спиридона 17 мај 1379 г.² После њега повеље је издао Франц Миклошич, с датумом 1 августа 1380, а Спиридонове повеље 1376—1389.³ Доцније, по препису Вука Караџића, издата је повеља кнеза Лазара и датум Спиридонове потврде у другом издању Шафарикове збирке „Споменици старе књижевности Југословена“, које је приредио Јосиф Јиречек.⁴ Ту је у кратком објашњењу наведен као датум повеље кнеза Лазара 1 август 1378 г., док у самом тексту стоји 1 август 1380 г. Као датум Спиридонове потврде забележен је 17 мај 6887 индикт 2.⁵ Напоследку у изводима штампано је обе повеље Стојан Новаковић и датирао повељу кнеза Лазара „око 1379 год.“, а потврду патријарха Спиридона 16 маја „око 1379 г.“⁶

Они који су заустављали своју пажњу на овим повељама указивали су да су ово позни преписи и да је тешко на основу њих ма шта поуздано закључивати.

Врло рано скренуо је научном свету пажњу Коста Поповић, који је писао како су преписи врло позни.⁷ И Новаковић је указивао да је Горњачка повеља препис из половине 18 века.⁸ По Поповићу и Новаковићу

1 Путешествије по Србији од Јоакима Вујића, прва књига (Српска књижевна задруга 66), 1901, 101—104. Прво издање „собственом руком неговој списано и штампано у Будиму 1828, где се од 73-76 стр. говори о Горњаку, ја у Скопљу нисам могао да нађем.

2 Ibid. 103, 104.

3 Fr. Miklosich, Monumenta serbica 1858, 193, 212, 214.

4 Pavel Josef Šafarik, Pámátki dževniho pesemnictvi Jihoslovanův, vydáni družie, V. Prazi, 1873, 103—105.

5 Ibid. 105 у напомени.

6 Стојан Новаковић, Законски споменици српских држава средњег века, 1912, 771—774.

7 Коста Поповић, Пут лицејских питомаца по Србији 1863. Београд, 1867, 38—39. Пут је био 1863 г., али су резултати објављени 1867 г. Две године пре појаве ове књиге писао је Шафарик за повељу кнеза Лазара Горњаку да је „unrecht und ein Produkt neuerer Zeiten.“ — Paul Jos. Šafarik's, Geschichte der serbischen literatur. Prag 1865, 180.

8 Стојан Новаковић, Хералдички обичаји у Срба у примени и у књижевности. Годишњица VI, 1884, 62.

то помиње и Ризнић.⁹ На непоузданост и позни препис указао је и Иларион Руварац и избегавао је да да сигурне закључке. У погледу датума, Руварац је узео да је повеља, кнеза Лазара од 1 августа 1378 г., а Спиридонова од 17 маја 1379 г.¹⁰ Када је скупљао белешке о ждрелским манастирима, Руварац се опет дотакао ових повеља. Њега је бунила хронологија, пошто је повеља кнеза Лазара од 1 августа 1380 г. а потврда патријарха Спиридона од 17 маја 1379 г. и питао се како је могао патријарх да потврди 1379 год. хрисовуљу коју је кнез издао 1380 г. Помишљао је да у Спиридоновој повељи треба видети два дела, две повеље, и да први део престаје после наведене духовне санкције, а да је други део повеље онај у коме се помиње Григорије Синајит.¹¹

Приређујући Вујићеве путописне белешке за издање Српске књижевне задруге, Јован Ердељановић дао је и неке коментаре на местима где Вујић помиње Горњачке повеље. И он истиче да је то препис и каже како 1380 год. није тачна „јер се према томе, што је повеља патријарха Спиридона писана 1379 г., види да је Горњак био раније готов и да су већ 1379 год. калуђери из Горњака однели патријарху кнежеву повељу на потврду“.¹² Мало даље каже како повеља патријарха Спиридона од 1379 г. служи као доказ „да Горњак није сазидан 1380 године (као што би се могло узети према оној дописаној години у препису кнез Лазареве повеље), него свакако једну или две године дана раније“.¹³

Неаутентичност Горњачких повеља поменуо је и Василије Марковић, а уз датум Спиридонове повеље 16 мај 1379 ставио је знак питања.¹⁴

На овим повељама задржао се и епископ Иларион Земски и он је, по Руварцу, узео да су повеље позни преписи, али је задржао датум на Спиридоновој повељи као тачан, те му је изгледало да је Спиридон био патријарх

9 Михаило Ст. Ризнић, Манастир Горњак. Старијар III, 1886, 62—63.

10 Иларијон Руварац, О кнезу Лазару. Нови Сад, 1888, 200—201.

11 И. Руварац, О кучајинским манастирима по записима. Старијар VI, 1889, 36—38.

12 Путешествије по Србији I 103 н. 1.

13 Ibid. 104 н. 1.

14 Василије Марковић, Православно монаштво и манастири у средњовековној Србији. Ср. Карловци, 1920, 130.

„већ у мају 1379 г.“ И њега је бушио датум 1 август 1380 на повељи кнеза Лазара, па је несугласицу решио тиме што је и кнежева повеља познији препис, „те је могућа и погрешка у датуму“ и писао је да је Лазарева повеља „морала бити издана нешто раније, по свој прилици 1 августа 1378 године“.¹⁵

После тога изишао је синђел Серафим с мишљењем да је Спиридонова повеља оригинална, „бар у самој садржини њенога текста“ да је писана на „нарочитој природној маси“ и да је из 1379 године. Без озбиљних разлога он је бранио позни препис као оригинал.¹⁶

Ја сам имао 1927 г. обе те повеље у руци и читао их. Није, заиста, потребна нека стручност па да се види позни препис. Ја сам замерао синђелу Серафиму што тај позни препис сматра оригиналом. Закључивао сам да хронологија издавања повеље и зидања Горњака није поуздана и да не можемо са сигурношћу закључивати о датуму.¹⁷

Занимљиво је да Ст. Станојевић није говорио о овим повељама и није споменуо да оне нису оригиналне.¹⁸

2

Доиста у овим повељама тешко је снаћи се. Ја сад не могу да говорим у коликој су мери и да ли су повеље интерполиране. Задржаћу се на питању датума. Историчари су закључивали логично: патријархова потврда је из 1379; он је могао да потврди само нешто што је пре издато. Према томе, кнежева повеља мора да буде из времена пре маја 1379, а тиме и Горњак је морао да буде подигнут пре те године. Пошло се од повеље патријарха Спиридона. Тај се датум узео као тачан и на основу њега извлачени су други закључци.

Шта ми данас стварно знамо о времену када је дошао патријарх Спиридон на тај положај? Патријарх Спиридон потврдио је једну повељу кнеза Лазара, којом се дарују нека села манастиру Хиландару.¹⁹ Повеља је из 6888 г. од створења света. То би било, по нашем данашњем рачунању, између 1 септембра 1379 и 1 августа 1380 г. То је први поуздан

15 Иларион, епископ горњокарловачки, Патријарси до пропасти српске државе. Гласник српске православне патријаршије XI 8, 1930, 116-117

16 Синђел Серафим, Ко је био Георгије (треба: Григорије Синајит, оснивач и творац манастира Горњака? Гласник српске православне патријаршије XIII 5, 1932, 74.

17 Милодраг Ал. Пурковић, Виминациум и Браничево. Браничевски весник II, 1934, 19.

18 Ст. Станојевић. Студије о српској дипломатици. Г л а с 169, 1935, 17-48.

19 В. Korable V, Actes de Chilendar. — II Actes slaves. Византијски Временник XIX, 1915, Приложение стр. 539-40.

помен о Спиридону. Научници су, међутим, различито узимали од кад је Спиридон патријарх. Јиречек је, свакако по Горњачкој повељи, држао да је Спиридон патријарх од 1379 год.²⁰ Стојан Новаковић²¹ и Радослав Грујић²² узимали су да је он патријарх од 1382 г. Како се у Житију патријарха Јефрема прича да је он после оставке провео у манастиру св. Арханђела код Призрена девет година па је, после смрти патријарха Спиридона (11 августа 1389), понова дошао неко време за патријарха, ја сам узео да је Спиридон био патријарх од 1380 год.²³

Главна подлога за одређивање времена када је Спиридон дошао за патријарха јесте то место у биографији патријарха Јефрема, где се каже како је он проживео у миру у Душановом манастиру код Призрена девет година после своје оставке, а да је онда опет био неко време патријарх. Последњи сигуран помен о патријарху Спиридону је од 19 јануара 1389 г.²⁴ Како се у Житију патријарха Јефрема прича да је Спиридон умро ускоро после битке на Косову²⁵ и како се зна да је умро 11 августа²⁶ — то је Спиридон умро 11 августа 1389 г. Према томе, он је био на патријарашком престолу за оно време за које је његов претходник Јефрем био у манастиру св. Арханђела, а то је девет година. Дошао је, по томе, на престо 1380 год.

Постоји још једна повеља која може ближе да нам одреди када је дошао Спиридон за патријарха. Хиландарски игуман Сава пожалио се кнезу Лазару на Црепа Вукославића, који је одузео од Хиландара цркву св. Богородице у Лешју (код Параћина). Некада је ову цркву био дао жупан Вукослав Хиландару. Манастирска управа, међутим, није много водила рачуна о тој цркви, те Вукославови синови, Цреп и Дионисије, одузеше цркву од Хиландара. Хиландарци се због тога пожалише кнезу. Сам игуман Сава оптужио је Црепа и позвао га на суд пред кнеза. Кнез није хтео да се меша у овај спор и обе парничке стране упутио је патријарху Јефрему. Пошто је било одређено три рока (Бого-

20 Константин Јиречек, *Историја Срба* IV, 1925, 169.

21 Stojan Novaković, *Život srpskog patrijarha Jefrema*. *Starine* XVI, 1884, 36.

22 Народна енциклопедија Ст. Станојевића II, 148—9. Он ту управо каже како је Јефрем дао оставку 1382 год.

23 Миодраг Ал. Пурковић, *Српски патријарси средњег века*. *Гласник Скопског научног друштва* XV—XVI, 1936, 311 и нап. 43.

24 Новаковић, *Законски споменици* 776.

25 *Starine* XVI 39. Душан Д. Вуксац, *Епископ Марко*. *Ловћенски одјек* I, 2—3, Цетиње, 1925, 94.

26 Љуб. Стојановић *Стари српски записи и натписи* III, 1905 бр. 5042.

јављење, Благовести и Спасовдан), пресудио је о трећем року, Спасовдану, патријарх Јефрем цркву Црепу. Нешто доцније то је потврдио и нови патријарх Спиридон.²⁷

Повеља није датирана. Соловјев је датирао „између год. 1376 и 1379“.²⁸ Он је, без икакве сумње, одређивао датум према помену патријарха Јефрема. Јефрем је постао патријарх 3 октобра 1375 г. Према томе најранији Спасовдан када је он патријарх јесте 1376 г. Већ 16 маја 1379 г. го Горњачкој повељи био је патријарх Спиридон. Али, ако је то тачно, ни 1379 г. о Спасовдану није могао да пресуђује патријарх Јефрем, јер је 1379 г. Спасовдан био 19 маја, дакле два или три дана после датума када се помиње патријарх Спиридон. Спасовдан када су хиландарски старци послати „на закон“ пред патријарха Јефрема и када је Јефрем „пресудио цркву Црепу“ могао је да буде између 1376 и 1378 год.

Али овакво рачунање није до краја тачно. Превидео се други елеменат који одређује време када је било суђење пред патријархом Јефремом. Наиме, у повељи се говори како је кнезу долазио у име Хиландара и жалио се сам игуман Сава, Големов брат. Тај игуман Сава био је некадањи серски митрополит, који је, после промене прилика, напустио свој положај митрополита у Серу, дошао на Св. Гору и у Хиландару био игуман. Ми знамо да је он био игуман већ 15 августа 1381 г. Али знамо да је још с јесени, бар у септембру 1379 г. био хиландарски игуман Неофит.³⁰ Сава је, по томе, постао игуман *после* Неофита, дакле *после септембра* 1379 год. Сава се прво пожалио лично кнезу на Црепа. После тога дошли су старци из Хиландара, међу њима и монах Герасим, брат Вука Бранковића, и судили се о Спасовдану пред патријархом Јефремом. Значи да је то суђење могло да буде само о Спасовдану *после* 1379 г. Како је Спиридон био патријарх девет година и умро 11 августа 1389 г. — то је он дошао за патријарха током 1380 г. Из свега онда излази да је *једино* о Спасовдану 1380 г. могло да буде суђење

27 Александар В. Соловјев, Једно суђење из доба кнеза Лазара. Архив за правне и друштвене науке XXXV, 1929, 190.

28 Ibid. 193.

29 Новаковић, Законски споменици 453–455.

30 Ibid. 449.

пред патријархом Јефремом. Спасовдан 1380 г. био је 3 маја. Спиридон је, према свему реченом, изабран за патријарха после 3 маја 1380 г. То се врло добро слаже с излагањима да је он био патријарх за време оних девет година када је Јефрем живео у Душановој задужбини, цркви светих Арханђела код Призрена.

Сада је отклоњена и загонетка, која нас је толико времена мучила, о хронолошкој вези између кнежеве и патријархове повеље, где је ранија потврда доцнијег даровања. Сад је сигурно да повеља патријарха Спиридона није могла да буде дата пре 1380 г. Стварне несугласице у Горњачким повељама нема и није патријархова дата *пре* кнежеве. Погрешка је једино у датумима. Ако је кнежева повеља из 1380 г., онда је и патријархова најраније из друге половине 1380 г. Ако хоћемо да верујемо да је бар месец у Спиридоновој повељи тачан, онда је та повеља могла да буде дата најраније у мају 1381 г.

Напоследку, због патријархове повеље не мора се пребегавати комбинацији да је Горњак зидан 1378 г. Ако је уопште тачан бар датум на повељи кнеза Лазара, чији позни препис наука има пред очима, онда је Горњак зидан 1380 г.

Скопље,
на Цвети 1940.

МИОДРАГ АЛ. ПУРКОВИЋ

Ђ а к о н

Живадин Михаиловић -- Крупезевић,
вероучитељ

ДУХОВНИ ЖИВОТ ПРАВОСЛАВНИХ СРБА У СМЕДЕРЕВУ у 19 и 20 ВЕЌУ

(Свештенослужитељи и њихова делатност, по-
дизање нове цркве и њена историја до
данас. Обичаји у Смедеревским парохијама)

У В О Д

Као што је познато, поред Смедерева тече нам речни великан, поносни, широки, плави Дунав, у коме се више од 5 векова, огледају куле последњег српског деспота, Ђурђа Бранковића. Судбина Србије, после славних Немањића, запечаћена је у Смедереву 1459 год. Пад Смедерева бележе сви наши историчари великим црним словимз, осећајући и данас бол у души за катастрофом, која није морала доћи. После пада Смедерева православни Срби, не само у Смедереву, већ и у свим Српским крајевима проводе чемерни ропски живот као права раја.

Почетак овој катастрофи је од Маричке битке 1371 год. Од тада Турци, користећи неслогу српске властеле примичу се све ближе најсевернијој тичци ондашње Србије — Смедереву. Због тога престоница Србије се сели и измиче ка северу, да најзад Смедерево, за време Ђурђа Бранковића, постане престоницом. Оно је, као престоница, часно послужило роду српском све до 1459. Силном притиску Турака којима је једини и главни циљ био уништити све оне, који не признају Алаха, односно Мухамеда, Смедерево је давало велики отпор.

Неслогу Срба Турци су редовно користили. Поглавари, помесни поглавари Срба, изгледа да нису били далековиди. Тешко су осећали своју главну ману — неслогу и веома је тешко било измирити их и сложном браћом учинити. Због сваквих вођа сав Српски народ је дуго и много патио. С правом се може рећи да је неслога Србима донела пет-вековно ропство. Управљачи су заборавили били на своје

славне претке. Заборавили су на српског просветитеља, мудрога Саву. Њима је било главно „владати“. Како и докле владати о томе су мало водили рачуна.

Због овог великог зла и поред многих других зала пропаст Србије је била неминовна. Турци су редом освајали Балканске земље. Најпре Бугарску, затим Цариград с Византијом па и Србију, с којом укрштају оружје читав један век.

После 1459 за Србију настају очајни дани, дани робовања а не владања, дани падања а не уздизања, дани честих борби не само са непријатељем већ и са немаштином, дани ужасних промена, незапамћених крвопролића, дани истребљења, дани умирања али не вечитог. Не вечитог умирања, јер Срби гоњени од Турака, враћају се Праизвору живота. Постају сарадници угодника Божјих. Сећају се Бога на сваком кораку, бране се крстом од полумесеца.

Манастири и цркве постају главна уточишта паћеника Срба. Ту, у тим светињама, налазе оно без чега духовни човек не постоји, налазе себи духовну храну. Ту сазнају да после смрти долази васкрсење. Овде, сазнају да Србија није осуђена на вечито умирање. Сазнају за пророчанске речи великог и неумрлог, честитог кнеза Лазара да: „Иза тмастих облака сија златно сунце“.

Сви путеви Срба паћеника воде сад манастиру и цркви. Цркве се подижу по шумама, а било је пуно густих и непрегледних шума. Ово се чини због тога, што је народ само у шумама налазио себи уточиште од бесних и незајажљивих Турака. Па ни овде није било увек мира, јер би Турци, када би за ово сазнали порушили многе цркве и школе или их позатварали. Цркве су обично претварали у џамије. Србин, пак посматрајући све ово са болом, проливао је сузе и Богу се молио, надајући се бољим данима. Овај народни бол, који је настао због тешког стања, опевао је песник Драгашевић у следећим стиховима:

„Где бејаху куле и кубета
Ту се дижу турска мунарета;
Где с појаху песме божанствене
Ту урличу оце и дервиши.....¹⁾“

Код оваког стања ствари и свештенички су редови из дана у дан проређивани. Било је времена, када је један

¹⁾ Михаило Поповић, Историјска улога Српске цркве у чувању народности и стварању државе; 1933 стр. 41.

свештеник имао тако пространу парохију као што су данашње епархије. Парохија је била пространа али празна, јер се народ раселио, бежећи у шуме испред турског зулума. Отуда и постоји предање да је један калуђер из Петровог манастира (Запад. Србија), дуго времена сваке године једанпут, излазио на брдо и подижући руке к небу молио се: „Боже, молим ти се, нека је благословено све што се саставило, крштено све што се родило, а опевано све што је умрло. — Амин“²⁾.

Обновљењем Пећке патријаршије Србима је лакнуло. Али с времена на време, подижући помесне устанке, Срби су често навлачили мржњу Турака на себе и настајале су поновне патње, сличне ранијима.

После укидања Пећке патријаршије 1766 г. српски народ, поред Турака, напали су, као крље на мршаву овцу, и Грци, нарочито свештенство, које се састојало од самих Грка и то, изгледа, Грка највећих пљачкаша. Доба фанариста равно је добу фанатичних муслимана.

У XIX веку, после првог устанка на Турке, под Карађорђем, за Србе су настали бољи дани. Турци зулумћари су потиснути из главнијих српских градова те је тако Србима било лакше, бар за извесно време. Од тог времена ћемо почети са животом Срба и њихових свештенослужитеља у Смедереву.

Живот Православних Срба у Смедереву до 1841 год.

(Података о свештенослужитељима до ове године немамо)

Православни Срби у Смедереву, одмах после буне на дахије 1804 по претходном договору, ударили су на Смедерево у коме су живели Турци, а они да би дошли до мира, дадоше Смедеревцима „добре паре“ и „осталих дарова“. Осим тога обавезаше се да протерају неке зликовце и обећаше да неће да се мешају унутра међ Србе. Мир Турака са Србима из Смедерева трајао је све до погибије војводе Ђуше Вулићевића, старешине смедеревске нахије. Погибија Ђушина довела је Карађорђа у Коларе, близу Смедерева, одакле се је он кренуо на Царину и пред Смедеревом састао

²⁾ Др. Рад. Грујић, Православна Српска црква, 1921 стр. 91,

са Миленком Стојковићем. Турци, кад су чули за долазак Карађорђевог, послали су пред њега Муарема Гушу Бошњака, који је с њим повео преговор и на дан 8 септембра, на Милу госпођу, 1805 год. предао му кључеве од градских калџија. Састанак је био код дуда, који и данас постоји, у Константиновића дворишту.

По заузећу Смедерева Карађорђе нареди да се Правитељствујушчи совјет премести из манастира Боговађе у Смедерево. То је било у новембру. Правитељствујушчи совјет је био смештен у средини града у једној лепој кући. Та се кућа, по казивању овд старог прота Милана Влајковића, налазила где се сад налазе две куће прота Аксентија Радовљевића.

Вук Караџић пише „да се у једној соби и спавало и судило и писало“. ¹⁾ Овако нешто се не слаже са записом прота Матеје Ненадовића, у његовим мемоарима, где се каже, како се је Совјет уселио у најлепшу кућу у Смедереву и како су саветници становали унаоколо. Саветници су били ондашњи највиђенији Срби. Тачан број саветника није познат, али се зна да се међу њима налазио и Смедеревац Јанко Јурковић. ²⁾

У Смедереву је Совјет решио да што већа војска поседне Београд и да га од Турака заузме, а да се град Ђурђа Смедеревца оправи. ³⁾ У априлу 1806 настају извесне промене у Совјету и то искључиво због насталих ратова. Прота Матеја је принуђен да напусти Смедерево и да иде у помоћ Јакову Ненадовићу. Сад у Совјету врло често претседава Грујовић. По заузећу Београда Совјет се из Смедерева сели за Београд.

На овом месту морамо поменути писмо совјета из Смедерева упућено Земунцима. Писмо је упућено 27 октобра 1806 г. и гласи: „Почтељ родним господарем земунским трговцем нам љубезнејшим, поздравленије“ ⁴⁾. Из садржине писма се види како Совјет шаље у Земун г. Милоја Петровића који треба да са Земунцима склопи уговор, ради извесног зајма новца који Срби желе да употребе на „опшче народне потребе“. У писму се запажа морална гаранција, да ће се Земунцима новац вратити до „уреченог термина“ и то „поштено“ с благодарностију и интересом. Новац ће, вели се даље, добро доћи „свима под именом христианима који су, и који се крстом крсте“. На ово писмо су се одазвали два земунска трговца: Драгутин Милутиновић и Милош Урошевић. Они су г. Милоју Петровићу за Совјет дали тржени зајам ⁵⁾.

1) Љубомир Петровић, Град Смедерево; 1922 стр. 15.

2) Исто.

3) Исто.

4) Исто.

5) Исто.

После овог писма из Смедерева писаног, за Смедеревце је важна и појава школе у истој години. Школа је имала 15—16 ђака, са три клупе, а док није било клупа деца су седела на земљи.

У првој клупи су седели букварци, другој часловци и у трећој псалтирци. Први се учитељ звао Јован Ранчић. Његови питомци и данас постоје у Смедереву под истим презименом. Предмети су у школи били: словенски буквар, часловац, псалтир и катехизис ¹⁾.

Смедеревци су много волели Карађорђа а и он њима није остао за ту љубав дужан. Да је то тачно види се из повеснице А. Протића, како је Карађорђе частио Србе у Смедереву са десет акова вина, када је чуо да су Срби победили Турке на Златибору. Из љубави према Смедеревским Србима Карађорђе је 1808 године даровао Смедеревској цркви на гробљу једно звоно са оваквим натписом „Сие звоно приложи Ђорђе Петровић у варош Смедерево 1808“ ²⁾ чија је историја била веома интересантна за време светског рата.

Али све тековине Карађорђеове од 1804—1813 г. су пропале опет само због неслоге Срба. Смедеревци и овога пута деле тешку судбину са осталим Србима. Око 1816 помиње се у Смедереву као кнез неки Сава Љотић, а после њега Кузман Марић. Овај први нема никакве везе са данашњом породицом Љотића. Њихова дужност свакако није била лака. Изгледа да се састојала у томе што су поред турског муселима, морали и они да одржавају ред међу Србима и да буду одговорни за сваку буну.

Године 1820 заведен је у Смедереву Српски суд. Са печата се види да су тај суд сачињавали кнезови смедеревског суда ³⁾.

Од 1826 год. православни Срби у Смедереву, благодарни Анти Протићу, имају и своју школску зграду. Зграда и сада постоји. Зидана је солидно. Зидови су врло дебели и јаки. На челу школе и сада постоји запис са кога се чита: „Сему училишћу при благовјернуму господару Милошу Обреновићу ктитору блст Антоние Протич в Смедеревје 4 нојемвра 1826 год.“.

1) Љубомир Петровић, Град Смедерево, 1922, стр. 18.

2) Исто.

3) Исто, стр. 23.

Учествовање Срба Смедеревца у Ђаковој буни

У Ђаковој буни су учествовали и грађани из Смедерева. Због овога су виђенији Срби из Смедеревске нахије морали да иду код кнеза Милоша и да га моле да им дође у село Осипаоницу, где ће се сав народ сабрати и од кнеза опроштај оджити. Овој се молби Кнез одазвао. У пратњи Књегиње Љубице, оба кнежевића и митрополита Петра Јовановића дошао је кнез у Осипаоницу 29 априла 1834 год. Народ је кнеза дочекао са радосним поклицима бацајући пред њега цвеће. Сутрадан је митрополит отслужио службу Божију. Служби је присуствовало мало и велико. После службе била је литија око цркве, а по литији је мудри митрополит изговорио беседу на текст еванђелски: „Мир вам“. Народ је скрушено слушао речи митрополитове, а многи су плакали кајући се што су учествовали у буну. После митрополитове беседе кнез Милош се са неколико лепих речи измирио са свима грађанима из Смедерева и околине, „заборављајући бурне и мутне догађаје, одбацујући злопамћење“. Одговарајући на ове кнежеве речи народ је клицао „Бог те поживио, свети Господару, Бог те оснажио и нек ти он плати за твоје речи и љубав према народу“. За овим је почело грлење народа са кнезом и чули су се узвици: „ти си наш отац, а књегињи Љубици: ти наша мајка“.

Кнежеви синови су том приликом добили 70 оваца, а митрополит Петао захвално писмо и ванредно лепог јахаћег коња ¹⁾.

У ово време, око 1834 год. православних Срба у Смедереву није било више од 4000 душа. ²⁾ Јоаким Вујић у своме путовању по Србији вели, да 1826 православних Срба у Смедереву није било више од 300 домова. Од ових су највише били „терговачки и мајсторски дућани напуњени“ с различити европејски и восточно страни еспапи“. Даље помиње и школу, зграда задужбина Анте Протића, и о њој говори као „добро уређеној“ ³⁾.

Подизањем и уређењем ове школе о којој говори Јоаким Вујић, почиње да се разликује живот православних Срба у Смедереву од њиховог ранијег живота. Дотле их је и старе и младе окупљао само свештеник при малој цркви на гробљу, која свакако потиче из доба деспота Ђурђа Бранковића, а можда и из ранијег доба, посвећеној Успенију пресвете Богородице. Сад се млади српчићи, не у тако великом броју виде у дворишту основне школе. У школи су изучавали само најпотребније ствари за оно време.

(Наставиће се)

1) Алекса Илић, Петар Јовановић, митрополит београдски Његов живот и рад, Београд 1911, стр. 174.

2) Љубомир Петровић, Град Смедерево 1922 стр. 25.

3) Исто.

Братски сабор у Пожаревцу

„Ви сте пријатељи моји ако творите што вам ја заповедам“
(Јн. XV 14).

Као прошле тако и ове године, на дан 25 јуна о. г. одржан је Братски сабор свештеника из намесништва: Пожаревачког, Подунавског, Звишког и Рамско-Голубачког у Пожаревцу.

Сабору је претходила исповест свештеника коју је извршио игуман *Никанор*, старешина ман. Витовнице у очи истог дана по завршеном бденију с каноном св. апостолима. Ујутру 25-VI после јутрења настављена је „Служба о умноженици љубве и искореници ненависти и свакиа злоби“. Чиноејствовао је протојереј г. Д. Лучић, Арх. заменик, уз саслужење свештеника: г. г. *Живојина Марковића*, пароха бубушиначког и *Живорада Пејровића*, десинског. Затим су, при крају Св. литургије, сви свештеници приступили Св. тајни причешћа Њ. Пр. Еп. Браничевски, г. др. *Венијамин* одржао је с царских двери краћи топао говор, очински по-саветовао свештенство да у данашње судбоносно време ни за часак не пренебре гава своје дужности, а нарочито служење Св. олтару.

Сабор је у 9.30 часова отпочео у сали пожаревачке трговачке омладине. По отпеваној песми „Царју небесни“, изасланик Г. Епископа г. Лучић краћим говором поздравио је присутне, пожелев сложан и успешан рад Сабору. За секретара изабран је *Живорад Васић*, парох печански.

Било је присутно 68 свештеника.

Референт сабора г. *Милан Милић*, парох Удовички прочитао је по том реферат по овогодишњој теми: „Улога Цркве у борби противу Комунизма“, који је у главном задовољавајући. У дискусији која се затим развила узели су учешћа: прота г. *В. Јаковљевски*, парох Барски, прота г. *Драг. Маринковић*, намесник из Пожаревца, свешт. *Аш. Илић*, из В. Градишта, свешт. *М. Миленковић*, Дубравички и др. Главну пажњу говорници су обраћали практичним методама и средствима за успешну борбу противу безбожног кому-

низма који захвата чак и омладинце по гимназијама, пледирајући једнодушно за стварање и организовање нарочитих фондова с одговарајућом наменом као и за појачану хуманитарну акцију Цркве. На крају одбор тројице донео је заједничку резолуцију, коју је Сабор усвојио. Рад Сабора завршен је нешто пре 12 часова.

* * *

Овогодишњи Сабор намеће нам неколико размишљања. Основна смерница истих није само у обавезном приступању свештеника Св. тајнама исповести и причешћа у току Петрова поста т. ј. подвргавање црквеним прописима. Установом Братских Сабора у Браничевској епархији циљало се, сем тога, успостављању што искренијих другарских осећаја и тешње сарадње међу свештенством, посвећеним једном истом послу — апостолској мисији. Али тежиште Сабора је у томе да узајамним разјашњавањем и осветљавањем питања којим се у даном случају бави, допринесе проналажењу најповољнијег решења истог те и на тај начин да дође до изражаја **Саборност** као једно од руководних начела црквено-пастирских. Без колективне свести, без смисла за организовану акцију у делокругу пастирске делатности и, најзад, без проживљеног тако рећи емпиричког одушевљења за победу јеванђелских принципа на овој „долини суза“, узалудни су сви наши напори. Нико то боље ни тачније није изразио од Богомудрог ап. Павла који вели: „*Један Господ, једна вера, једно крштење, један Бог и отац свију који је над свима и кроза све и у свима нама*“. (Еф. 4. 5—6).

Свештенство, дакле, као ред људи са високим моралним назначењем не сме се поводити за негативним утицајима нити да тежи искључиво егоистичким циљевима на штету опште-црквених. Маколико располагали осталим етичко-духовним, менталним способностима и даровима као напр.: говорништвом, интелигенцијом и динамизмом, ако оно што говоримо и учимо нисмо у стању да и на делу сами применимо и личним примером моралног живота и флуидним утицајем не загревамо као студен ледена срца модерних људи, бићемо: „*Као звоно које звони или пројорац који звечи*“. (I Кор. XIII 1).

Из доведе изложеног излази неопходна претпоставка од које сви коликогод нас је Христових војника морамо увек

и у свим приликама да крећемо у борбу а наиме: без духовног јединства најшешње здружености, јединственог испуњања и пожртвованог рада за победу Цркве Христове на земљи сви наши сјорадишни пошхваћи остоће без икаквих резултата. Личности иаспира на тај начин најпреишежнија је ше се њеном развијању и моралном усавршавању имају посветиши свуколика пажња и сшарање, јер — по речима Св. Јована Златоустог — „Пасшир је небески посланик на земљи и ако је у шелу и сшоји високо изнад свих посланика свеша. Он је ошумоћени од Бога посредник између Њега и грешних људи и шо шакав посредник који у својој шешкој служби за све одговара“. (Бес. о свешт.)

В. Градиште, 4-VII-1940 год.

АТАН. СТ. ИЛИЋ,
свештеник.

О РЕЛИГИОЗНОМ ВАСПИТАЊУ ЖЕНСКЕ ОМЛАДИНЕ

(На празник Ваведења)

Драга браћо и сестре;

Успомена на да дан када је најсветија и увек света Девојка Марија, мајка нашег Спаситеља, уведена у јерусалимску цркву ради посвећења Ономе, од кога су је њени, већ стари, родитељи молитвама испросили, довела вас је у овај наш свети и дивни храм.

Но на велику жалост и моју и вашу ова успомена није усађена у душу и срце сваког брата хришћанина и сваке сестре хришћанке. Да истину говорим сведоци сте ми ви присутни. Данас је празник Ваведење. Овај пространи храм треба да је пун благочестивих хришћана. У њему на данашњи дан треба сви једним срцем и једном душом да станемо пред лицем најсветије Девојке која је, родивши Сина Божјег, постала мост којим се прелази из смрти у живот (Акатист).

Прилике у којима се налазимо намећу нам велику бригу. И баш те тешке прилике требале су да нас доведу у ово свето место, где бисмо се од њих растеретили. Сада као

никада питамо један другог: како ћемо се спасти? На све стране тражимо излаз из кризе. Излаза има много јер су и путеви многи.

По нашем мишљењу сваки васпитни чинилац треба у ово мутно време да д^а све од себе за спасење омладине, која нам је заведена, свесно или несвесно, пошла рђавим путевима и већ дошла до ивице пропасти. Сви васпитни чиниоци, удружени снагама, треба да стану на пут злу. Уколико су, на несрећу нашу, и они пошли рђавим путем да се поправе, док нам није откуцало последње звонце. Догађаји код нас и око нас позивају нас, као неко велико звоно, да се освестимо и пођемо само спасоносним путевима. Спасоносних путева има много и они сви воде миру и сваком добру, не привременом већ вечном.

Ако би сви људи више повели рачуна о ономе што човека чини човеком, заиста, не би нам претила опасност. Човек човеку не би био непријатељ већ брат. Најдрагоце, није и непропадљиво благо у човеку јесте слика Божја, коју називамо душом. Хоћемо ли ово зрно бисера, убачено у наше пропадљиво тело, спасти и довести у наручје Оца неба и земље или ћемо га упропастити у свој пропадљивости тела, зависи само од нашег живљења. Начин нашег живота овде на земљи називамо васпитањем, јер се човек учи док је жив, како каже наш генијални српски народ.

Први учитељ детета јесте мајка. После ње и заједно са њом ређају се школа, црква, друштво, држава и остали васпитни чиниоци.

По речима Блаженог Августина, мајка се не зове мајком само зато што је дете родила, већ зато и више зато што дете васпитава. Њен први и најбољи помоћник је отац детета и остали укућани. Правилно васпитати није ни мало лака ствар али је могућа. Са васпитањем се почиње још првих дана. Да ли ће дете бити добро упућено још у почетку, највише зависи од мајке. Ако је мајка оспособљена и дорасла да се зове овим светим именом — онда, нема сумње, да ће оваква мајка наоружати своје чедо оруђем, које ће моћи да истраје у овоземаљској животной борби.

Свака мајка хришћанка треба да је наоружана хришћанским врлинама. Ове су најнепропадљивији украс тела и душе, Свакој мајци треба да је углед Богомајка — св. Дева Марија, која је већа од светиње над светињама. (Акатист)

Поред Богомајке за углед мајкама служе и све свете и богоугодне жене, почев из најраније прошлости. Изванредан пример су српским мајкама и оне мајке које је геније српског народа у песмама овековечио.

Нашу децу, нарочито женску, потребно је и веома важно још из малена напајати побожношћу. Да у овоме имамо успеха ваља нам благовремено спремити женску децу за најсветији позив, повести ту децу добрим путем и тек онда се надати добром подмлатку.

Клица религиозног осећања долази са дететом на свет. Да би од тог мајушног створења, које се дететом зове створили идеалног човека, односно жену, морамо га добро васпитати. Божји дарови су многи. Они су и различити како је то сам Спаситељ показао у причи „О талантима“. Са свима овим даровима рађа се свако дете. Али као што за сејану њиву не остављамо да по њој поред племенитих биљака расте и коров, тим пре не смемо заборавити на своје дужности према нашој деци која су нам дар Божји (Мојс. I-20.₁₇).

Свако дете, још из малена, треба мајка, уколико отац не стигне, попут Богомајке и попут свих светих мајки и прамајки, да учи Закону Божјем, милосрђу, истини, правди, љубави према Богу и људима, сваком добру и поштеном животу.

Децу треба благовремено учити да се боје Бога и да га ничим не вређају, јер је Његово име свето. Да воле и поштују родитеље своје и да се труде да их ничим не увреде. Још: да осете да су им родитељи заменици Родитеља свих људи — Бога. Да их се боје, да увиде правичност оца према мајци и мајке према оцу и осталим укућанима. Родитељи се морају старати да буду увек ауторитет својој деци. Ако су они ауторитет за своју децу, показаће деци да постоји ауторитет свих људи, а то је Творац васељене.

Женску децу ваља нам украшавати још украсима којима су биле украшене оне наше српске мајке и прамајке, које су нам изродиле и васпитале борце и чуваре наше свете вере светосавске и националне свести кроз петвековно ропство; мајке и прамајке, које су нам родиле и добро васпитале ослободитеље и творце ове дивне нам и простране Домовине. Оваквим украсима, ви српске мајке, треба да красите своје ћерке. Овакви су украси непролазни и непропадљиви и доносе нам велика добра.

Али, где ћу наћи ове украсе, питаш ме ти, српска мајко. Тамо, где их је налазила Богомајка, Јевросима мајка, Југовића мајка, Кнегиња Милица, српска Деспотица Ангелина и мајке наших осталих неумрлих и славом увенчаних предака. Па где су то оне налазиле те украсе, питаћеш ме даље, српска мајко. — Налазиле су их у најдрагоценијој и најбогатијој ризници свих добара — ризници која се *Црквом Христовом зове*. У овој ризници су наслагане, како је рекао Свети Иринеј лионски, све истине вере, све хришћанске добродетељи, које се врлинама зову. Ко је гладан или жедан ових непропадљивих добара, треба да крене Извору живе воде и ту, да се одмори, напије и засити водом, од које више неће ожеднети; да се нахрани храном, од које се више не гладни.

Ова скупоцена и најтврђа тврђава која се *Црквом зове*, почива на вери. Глава јој је *Христос*, кога је на чудан начин, само кроз веру схватљив, родила „благословена међу женама“ Девојка Марија, којој је и данашњи дан посвећен. Родивши „Сунце правде“ она је постала заштитница свих чланова Цркве Његове пред престолом Вишњег.

На вери, тврдој вери у Бога, носиоца свих добара, оца милосрђа, правде, истине и љубави, кроз свету саборну и нашу Светосавску Цркву, треба да васпитавамо, драге мајке, нашу женску омладину. Начин оваког васпитања треба почети још, док дете није моћно реч да каже, већ само љубопитљиво прати погледом све, што се око њега догађа.

Читави домострој васељене је васпитни чинилац само је потребно љубопитљиво дете правилно упознавати са сваком појавом у васељени. Ко је први, који ће добро или рђаво упутити своје љубопитљиво чедо, ако не ти, српска мајко? Од тебе ће се оно најбоље научити, да побожно склопи ручице своје на топле детиње груди и да се искрено, пред иконом Богородице, помоли Богу, Оцу неба и земље. Од тебе ће видети како се крстиш, па ће и оно ставити најдрагоценији украс на груди своје — крст Господњи. Заједно с тобом ће изговорити Име над именима — *Бог*. С тобом ће први пут крочити у храм Господњи. Од тебе ће видети и научити: да гладнога треба нахранити, жеднога напојити, голога обући, босога обути, просјаку уделити и сваком странцу врата отворити и на преноћиште га примити. Твоја љубав не само према њему — чеду своме, већ

и према осталој деци, показаше му да треба да воли свако дете као брата или сестру своју. С тобом ће оно изучити више него што са свима осталим учитељима својим буде, у току живота, изучило. Ти ћеш га прва упутити на свако добро, а склонити од пута који злу води. Од тебе ће се чедо твоје научити да све што чини треба од срца да чини, јер Господу чини а не људима (I Петр. 3.²³). Ти ћеш му рећи да Бог убраја у грађане Сиона само људе који истину говоре из срца свога (Пс. 5. 2—3). Још ћеш га научити да буде учтиво. А најбољи пример учтивости ћеш му показати у личности нашег Спаситеља, који каже: „љубите један другог као што и ја вас љубих, да се и ви љубите међу собом“ (Јн. 13.³⁴).

Ти ћеш, мајко, научити чедо своје да Бога треба поштовати изнад свега. Наш генијални народ мудро је рекао: „Поштуј Бога, па се не бој никога“. Славни природњак Лине кад би чуо име Бог, скинуо би шешир и поклонио би се. Зашто је овај учени човек чинио ово? Зато што је име Божје свето и ваља му се клањати (Пс. 111.⁹). Премудри Соломон, за све речи које су за име Божје везане, каже да су „сребро у ватри очишћено од земље и седам пута претопљено“ (Пр. Сол. 30.⁵). Поред поштовања које ће одавати Богу Творцу, научићеш га да поштује свештенике, учитеље и све старе честите људе.

Тебе ће чедо твоје, српска мајко, најрадије послушати, јер у теби, још од првих дана, осећа оно великог пријатеља и заштитника. Ти ћеш учинити да твоје име мајка за њега, после имена Божјег, буде најсветије. Све ово постићи ћеш, кроз веру у „Исуса Христа, који ти моћ даје“ (Фил. 4.¹⁸).

Али шта ће бити, српска мајко, ако не будеш кадра да свему овоме упутиш дете своје?!

Станимо за моменат и упитајмо се: дали нам је данашња омладина: мушка и женска онаква каква је некад била; да ли је онаква каква треба да буде? Ако погледамо данашњу омладину и видимо је у свим њеним бојама, од стида и срама морали бисмо да оборимо главе своје и сви скупа да заплачемо пред ликом наше највеће заштитнице — Богородице и ликом Светитеља Саве. Данашња омладина окренула је леђа Носиоцу свих добара. Данас ти, мајко, нису ауторитет у очима сина свога и ћерке своје, као што су наше мајке и прамајке биле. Твоја ћерка нема на себи печат смирености. Она хоће и тражи неку слободу, слободу

у сваком погледу, која је не чини слободном већ робом демона, сејача свих зала у свету. За твоју ћерку је данас најважнија ствар да буде укусно обучена и дотерана. А све то што јој је данас најважније туђинско је, труло и води нас све скупа у пропаст. Уместо да од туђих тековина примамо само оно што је добро и корисно, наше ћерке и синови примају само оно што је разорно. Примају оно што убија душу и разара тело. Ти, мајко, ниси више моћна да вратиш своју децу на прави пут. А зашто? Зато што их у почетку ниси повела добрим путем, попут оних мајки и прамајки о којим напред беше реч. Но, ако се најпре ти сама обратиш Христу, који ти „моћ даје“ (Фл. 4.13) онда ћеш успети, да залутало чедо своје вратиш на прави пут.

Време у коме данас живимо пуно је буре. Сваког нам часа прети опасност од буре. Црква Христова се налази као лађа у таласима буре. Таласи су немоћни још само према Њој, јер њом крмани Онај, који је заповедио ветровима да стану. Он и сада чува Цркву Своју не ради нас већ ради својих Анђела светих, ради своје Пречисте Матере и осталих Божјих угодника.

Ако, побожни моји, желимо оно што је најсветије на земљи; мир, љубав, част и поштење, онда што пре, сви скупа, настанимо да нам омладина буде боља. Спремимо женску децу за најсветији позив. Спремимо их да буду добре мајке и верне супруге. Ако у овоме успемо, решили смо једну од највећих криза.

Родитељи, ближе учитељима! Ви, пак, учитељи, ближе дому детета! И једни и други све што радите, радите у име Христа. Он је својим животом био и остао савршено добар пример деци (Лук. 2.51). Добру и ваљану децу је звао Себи, благосиљао (Марко 10.13) и рекао да све док не будемо као деца, нећемо ући у царство небеско. (Мат. 19.14). Угледајмо се на Њега јер, нико пре ни после Њега не рече: „Будите савршени, као што је савршен отац ваш небески“. (Мат. 5.48). Ово је једини и најбољи циљ сваког васпитања, а нарочито религијског, пођимо Њему да би нам било боље. Амин.

Г о в о р и о,
ЖИВАДИН МИХАИЛОВИЋ,
ђакон,

Б Е Л Е Ш К Е

Братски Сабори

Као и сваке тако су и ове године у току Апостолског поста одржани братски сабори свештенства Бранич. епархије. Сабори су одржани у Пожаревцу, за намесништва Пожаревачко, Подунавско, Рамско-Голубачко и Звишко, у Петровцу за намесн. Млавско и Хомољско, у Свилајнцу за намесн. Ресавско и Вел. Орашко и у Ћуприји за намесн. Раваничко и Параћинско. Поред исповести и причешћа свештенство је и овом приликом дискутовало о разним питањима која га интересују. Но једно се мора приметити да је овим Саборима циљ да се на њима свештенство више позабави питањима пастирске делатности а питањима сталешким да се бави на ужим конференцијама које су за то много погодније. Нарочито у данашње време када се појављује дилема бити или не бити ми морамо истаћи да права проистичу из дужности а не дужности из права.

ОСВЕЋЕЊЕ НОВИХ ЦРКАВА

У Петријеву

У недељу 22 априла — 5 маја о. г. на врло свечан начин освећена је нова црква на „Јасенку“ код Петријева.

Свечано освећење извршио је Њ. П. Епископ браничевски г. д-р *Венијамин* уз садејство више свештеника из Смедерева. После обреда освећења, отслужена је св. архијерејска литургија. Затим је Преосвећени Владика Венијамин одржао дивну и врло импресивну беседу о вери, о родољубљу и о народној слози. По свршеној св. литургији приређен је заједнички ручак на коме је Преосвећени Владика Венијамин подигао здравицу Њ. В. Краљу, пожелевши му дуг и срећан живот за срећу и благостање васколиког народа Југословенског. За овим је парох удовички г. Милан Милић, свештеник, одржао говор у коме је између осталог рекао:

Сваки храм, а новоподигнути највише, сведок је да је вера у Србина жива и снажна. То је она вера, која је дала Србину мушкост у невољама, снагу у борбама, и победу у ратовима за национални опстанак. То је она вера која је

учинила Србија племенитим и витешким, присно везаним за родну груду и широкогрудим истовремено. То је она вера, која је засејала земљу нашу гробовима и олтарима-гробљима предака наших и олтарима светаца наших. То је она вера, која је натопила земљу нашу знојем, сузама и крвљу-знојем стваралачког рада, сузама намучене душе народне и крвљу оног жарког родољуба које своје не да а туђе не дира. То је она вера, која је учинила нашу расу херојском, и нашу историју драматичном, и нашег човека великим и *онда када се од своје школоване браће назива малим*. То је она вера, којој се сви владари наши, цареви, краљеви, жупани и кнежеви смерно покоравашу и коју наш народ толико векова исповедаше, вероваше и следоваше. То је она вера, која је непогрешно тумачила свако наше проклетство и сваки наш зао народни удес и сваку личну несрећу, а која је нас, када смо је год искрено следовали даривала благословом сваким: здрављем и радошћу, берићетом и снагом, миром и слогом. То је она вера, иста она вера, коју наше поколење, пре кратког времена, пре две-три године свега, онако храбро, онако самопожртвовано, онако јуначки, онако славно одбрани одагнавши сатану од цркве Св. Саве.

Кад би смо променили веру — променили би смо душу своју; када би смо променили душу — променили би смо историју своју; а када би смо променили своју историју не би смо били само издајце свога рода и народа и својих предака, већ и јадници, који сами над собом вршимо чин деградације. Са нашом досадашњом вером, наш народ је стао на врх лествица славе; историја нашег народа постала је жива епопеја. Без наше досадашње вере, ми би смо били оно исто што многи и премноги и јесу: народи без историје или народи са бедном историјом. Нека је слава Богу што нам дарова веру ову, нека је хвала цркви Светосавској што нам проповеда веру ову и нека је на понос народу српском што нам сачува веру ову.

Овог часа осећам угодну дужност да заблагодарим Преосвећеном Владици браничевском господину Венијамину, на свесрдном заузимању, на сталној бризи, на будној пажњи, на богољубивом и верољубивом старању да се овај свети храм, као и остали храмови у Његовој епархији што пре доврши, освети и народу преда. Жеља Преосвећеног Владике ево испуњена је и остварена је: храм је довршен, осветен и народу предан. То Преосвећеног Владика испуњава радошћу великом и искреном, јер је преосвећени Владика наш познат по своме верољубљу, по своме родољубљу, по своме трудољубљу.

Верољубље његово се радује данас, јер се повећава број храмова Божјих у његовој епархији.

Родољубље његово се радује данас, јер се увећава број оних места на којима се наш народ духом крепи и постаје чист срцем, чист умом и јак вољом, да добре ствари жели, здраве мисли има и позитивна дела чини.

Трудољубље његово се радује данас, јер овај свети храм је дело труда и жртве, резултат труда и круна труда. Тешко је улагати труд у један посао у коме се резултат не види. Но овај труд показује резултат. Овај труд радује срца трудбеника.

Нека је, дакле хвала преосвећеном Владици на свему што чини у славу Божију, на корист народну и ради спа-сења душе своје. И нека нам буде руководитељ и даље на многаја љета.....

На крају овог говора Преосвећени Владика је био одушевљено поздрављен. За овим је настало народно весеље, које је трајало до касно у ноћ.

У Гложану

На дан 24-V/6-VI-1940 г. Епископ Г. Венијамин осветио је новоподигнути храм у селу Гложану с.р. Ресавски. У очи дана Преосвећени је дошао у манастир Миљков где је преноћио прегледавши радове на обнови већ довољно руинираних зграда. Раном зором Преосвећени је кренуо из манастира за село Гложане где је дочекан од многобројног народа, претставника власти, свештенства и изасланика Њ. В. Краља, По доласку Преосвећени је одмах приступио освећењу новоподигнутог храма а затим је служио св. Архијерејску литургију. По свршеној литургији приређен је у порти народни ручак коме су били присутни Преосвећени Господин Венијамин, изасланик Његовог Величанства Краља, претставници власти, присутно свештенство и много грађана. За време ручка Преосвећени је наздравио Његовом Величанству Краљу пожелевши Му срећу и дуг живот и позвао присутне да се сви окупе око престола младога Краља и да чувају угославију како би је млади Краљ примио снажну и јаку — онакву какву је оставио и желео Његов почивши Отац Краљ Александар Ујединитељ. На крају је Преосвећени позвао све присутне да узвикну „Живео Краљ“ што су сви сложено прихватили и громко узвикнули Живео Краљ. Затим је Преосвећени похвалио мештане, што су не жалећи труда и материјалних жртава а с обзиром на данашње тешко време сложено прионули раду и подигли овај велелепни храм где ће се служити и приносити топле молитве Господу и где ће наћи утехе у свом свакидашњем тешком и напорном раду овде на земљи. Овом приликом Преосвећени

је наградио црвеним појасом презвитера Николу Вуковића пароха Гложанског за његов рад и труд око подизања храма, после чега је се Преосвећени вратио у своју резиденцију срдечно испраћен од присутног света.

У Стењевцу

На дан 1 (14) — Јула т. г. освећен је у с. Стењевцу ср. Деспотовачки новоподигнути храм — задужбина Богомира Панића трговца из истог села. Његово Преосвештенство Епископ Господин Венијамин ради тога дошао је у очи освећења у ман. Манасију где је преноћио. На сам дан освећења Преосвећени је у пратњи в. д. арх. заменика прот. Добр. Лучића и свештенства дошао у село и пошто је прво, у присуству велике масе народа из ближе и даље околине, осветио храм одслужио је прву Литургију. По завршеној Св. Литургији Преосвећени је одржао народу очинску проповед истакнувши да у нашем народу и данас живи дух задужбинара, и ево и овај дом молитве јесте још један прилог великој и славној историји а уједно и злого срећније будућности. Народ је затим прилазио Преосвећеном Владици, примао нафору, књижице и крстиће.

За време ручка Преосвећени је дигао здравицу Његовом Величанству Краљу, кога је народ бурно поздравио. Игуман Павле стар. ман. Манасије као в. д. пароха с. Стењевца напио је здравицу Његовом Преосвештенству.

Ова задужбина посвећена је Св. Врачима Кузману и Дамњану. Ктитор је учинио велико дело што је у овом планинском крају подигао ову своју задужбину. Нека би Господ дао да и други који су у могућности пођу овим путем Задужбинарства и то колико ко може.

Канонске посете

У сталној бризи и старању за своју паству нарочито у овим тешким данима искушења Преосвећени Епископ Венијамин је у току месеца маја, јуна и јула т. г. учинио канонске посете и то:

На дан 20-IV/3-V-1940 год. обишао је манастир Раваницу и том приликом Преосвећени је постригао у малу схиму Петра Миливојевића публицисту и дао му је име Пантелејмона а после служио Св. литургију.

Дана 29-IV/12-V т. г. Преосвећени Епископ Венијамин посетио је село Дубравицу и у тамошњем храму служио је свету литургију и том приликом рукоположио јерођакона Доситеја, сабрата манастира Горњака у чин јеромонаха. Црква је била пуна побожних хришћана који су дошли у храм да се заједно са својим Владиком помоле Свевишњем за добро и свако изобиље даровано им од Господа. После св. литургије Преосвећени је разгледао село Дубравицу које је од скорашње поплаве страдало и обишао неколико домова поделивши најсиромашнијима прилоге у новцу.

6/19 маја т. г. Преосвећени Епископ посетио је Рама на Дунаву. До села Кличевца ишло се аутом. Ту је Преосвећеног дочекало мноштво света обојега пола а изашла су и школска деца која су Преосвећеног дочекала са песмом, обасипајући Га цвећем и зеленилом. За време одмора деца су декламовала. Разделивши крстиће и иконице Преосвећени се упутио колима у Рама где је у стародревној цркви служио свету литургију у присуству многобројног народа који је дошао да види и поздрави свога Владику. Том приликом је Преосвећени наградио црвеним појасом месног пароха Предрага Тодоровића за његов благотворан пастирски рад у парохији. По свршеној литургији Преосвећени је обишао развалине стародревног града Рама као и неколико имућнијих и сиромашнијих домова. По обеду и малом починку Преосвећени се је вратио у своју резиденцију.

13/26-V-т. г. Његово Преосвештенство учинио је посету парохији Баричкој. Стигавши у 8 часова и дочекан од многобројног народа и деце обасипан цвећем и венцима, Преосвећени је ушао у храм где је отслужио Св. литургију. После литургије Преосвећени је осветио темељ новог парохијског дома који народ овога места подиже у самој порти добровољним прилозима. Посетивши неколико домова које богатијих које сиромашнијих а после ручка Преосвећени се је вратио у своју резиденцију срдечно испраћен као што је био и дочекан од стране грађана и дечице.

Дана 20-V/2-VI-1940 г. Њ. Пр. посетио је село Макце и у тамошњем храму служио Св. Архијерејску литургију. Црква је била пуна побожног народа који је дошао да види и поздрави свога Архијереја и заједно са њиме да се помоле Свевишњем. По свршеној литургији Преосвећени је обишао

неколико домова а потом је у част Преосвећеног приређен ручак на коме су били и претставници грађанских власти. По свршеном обеду Преосвећени је отишао на вечерње у Велико Градиште и тамо је и преноћио.

Сутра дан 21-V/3-VI-1940 г. свануло је облачно и тмурно јутро и киша је почела падати када је се Преосвећени кренуо у село Десине где је и поред невремена срдечно дочекан и поздрављен од многобројних мештана. По доласку Преосвећени је одмах ушао у храм и служио Св. Архијерејску литургију а затим се вратио у своју резиденцију.

У недељу 27-V/9-VI-1940 г. Преосвећени је посетио село Кушиљево и у тамошњем храму служио Св. Архијерејску литургију у присуству многобројног народа. По свршеној св. архијерејској литургији Преосвећени је осветио заставу новооснованог сеоског певачког друштва. Застави је кумовао Ђенерал Господин Радивојевић. За време ручка који је приредило новоосновано певачко друштво, Преосвећени је направио Његовом Величанству Краљу а затим је наградио црвеним појасом јереја Војислава Столића, пароха кушиљевског за његов рад у парохији и оснивању певачког друштва чији је и он хоровађа.

Другог дана Св. Тројице 4/17 јуна т. г. Преосвећени је посетио Старо Село где је стигао у 7^{1/2} часова дочекан коњаницима и мноштвом народа и школске деце. По сласку из аута пред црквеном портом Преосвећенога су поздравили и пожелели му добродошлицу претставница женског друштва у народној ношњи и предала му диван букет пољског цвећа, затим претседник црквене општине, претседник политичке општине, претседник месне Соколске чете а на улазу у порту где је од школске деце био образован шпалир, Преосвећенога је поздравила и пожелела добродошлицу једна ученица III разреда основне школе. Заблагодаривши се свима Преосвећени се упутио цркви кроз шпалир деце која су на пут и на Преосвећенога бацала цвеће. Ушавши у цркву поздрављен од месног пароха Преосвећени је одмах отпочео служити Св. Архијерејску литургију уз асистенцију више свештеника на челу са Архијерејским Намесником. По свршеној литургији Преосвећени је одржао помен изгинулим борцима у ратовима 1912-1918 год. пред Спомеником који је подигнут у самој порти. Том при-

ликом је Преосвећени одржао говор којим је позвао све присутне да долазећи у овај Свети храм на молитву и пролазећи поред овог споменика увек имају на уму јунаштво, самопрегор, пожртвовање, љубав и добру вољу оних који своје животе положише на олтар Отаџбине и који су знали борити се на пољу части за крст часни и слободу златну, а чија су имена исписана и урезана на овом камену, како би потсећала доцније нараштаје на све оно што је часно, право, и на све оне врлине тако потребне данас сваком Србину.

За овим је Преосвећени посетио основну школу која се налази до саме цркве дочекан од управитеља, наставника и дечице. Код наставника се Преосвећени интересовао о успеху веронаучне наставе код деце па је Преосвећени упутио неколико питања деци, нашта су она давала задовољавајући одговор. Затим су деца отпевала химну Св. Сави и још неколико песама, па им је Преосвећени поделио крстиће и иконице а управитељу школе дао 100.— динара као свој прилог Фонду сиромашних ученика. После овога Преосвећени је посетио неколико кућа и крајеве који су страдали од скорашње поплаве интересујући се о штети која је грађанима овом поплавом учињена. После овога Преосвећени је присуствовао ручку који су приредили грађани села који су првог дана Св. Тројице носили литију. По завршеном обеду Преосвећени се је вратио у своју резиденцију.

У недељу 10/23-VI-1940 год. Преосвећени Венијамин је посетио село Марковац и у тамошњем храму служио уз асистенцију неколико свештеника Св. Архијерејску литургију пред препуном црквом. По свршеној Св. Архијерејској литургији Преосвећени је посетио неколико домова овог напредног села интересујући се код житеља за рад и прилике у селу и упућујући их на љубав, слогу и веру у Господа.

На дан 8 (21) Јула т. г. Његово Преосвештенство Г. Епископ учинио је канонску посету с. Друговцу ср. Подунавски. Народ је Преосвећеног Владика дочекао и испунио цркву и порту. После Св. Литургије Преосвећени је одржао народу своју архипастирску проповед поучивши га да у данашњим судбоносним данима умножи своје молитве Господу.

На дан 15/28 Јула т. г. Г. Епископ учинио је канонску посету с. Вранову у ср. Подунавском. И овде је био леп дочек

као израз вародне радости поводом ове посете. После Св Литургије на којој је Преосвећени поучио народ и посета појединим домовима Преосвећени је приликом ручка одликовао месног пароха Борислава Јанићијевића правом ношења црвеног појаса за његов примеран пастирски живот и рад.

Свуда у сваком месту Преосвећени је за време Св. Литургије држао проповеди у којима је својим очинским саветима саветовао и говорио у верско националном духу позивајући народ да чува своју веру, традицију и лепе народне обичаје, да се не подаје туђинском утицају, да имају љубав и наду па ће часови искушења брзо проћи и доћи ће време братске слоге, љубави, међусобног поштовања. Исто тако је Преосвећени у сваком месту присутном народу и дечици делио крстиће, иконице и књижице „Малог Мисионара“.

МИЛ.

КАЛЕНДАР БРАНИЧЕВО

Дат је у штампу Календар Браничево за 1941 г. који ће се ове године штампати у 20.000 примерака, а цена ће му бити 1 дин. Чим буде готов календар ће се послати свештенству.

Из других цркава

„Пантенос“ лист Александријске цркве у броју од 24 маја доноси текст молитве за престанак рата, која се читала у Александријској цркви у току месеца маја т. г. Она гласи: „Господе Исусе Христе, који си ради нас страдао и васкрсао! Ти се увек стараш за наше спасење, кажњаваш нас и опет нас милујеш, као што нас никад не остављаш да будемо кушани ван моћи наше. Ти не желиш смрт грешника, него да се он обрати са кривог пута и да буде жив. Теби се молимо и зовемо те у помоћ, ми, који се ваљамо у греховима: погледај милостиво Господе овога часа на цело човечанство, које је подвргнуто испаштању, кроз један од најстрашнијих ратова. Помилуј нас, који се само у Тебе уздамо. Спаси нас све од приближавајуће се страшне погибели. Затри сатанске легионе, који у ове дане, по Твојој дозволи опходе цело поднебље, са силном жељом да нас све прогутају. Просвети све зараћене народе и ули благост у срца народних вођа. Дај, Господе, да сви народи и њихови у-

прављачи дођу до једне мисли, да се трону и виде страшну погибљену пропаст, у коју су пали уз сарадњу вечитог Човекомрзца. Дај нам свима, који смо испуњени страхом Божијим, веру и наду у Тебе и узајамну љубав да се вратимо Теби и будемо исцељени молитвама Пречисте Владичице наше Богородице и приснодеве Марије, једине наше наде и заступнице, Бесплотних сила и свих светих - Амин (црк. весн.).

*

Од 25-27 Јуна т. г. одржан је Лајпцигу свечани конгрес поводом 50 годишњице од оснивања секције за Социјалну делатност Немачке цркве. У једном реферату о теми: „социјална полиџика — судбина народа — судбина света“ су били изнети потребни докази о животу немачког народа и о судбини целога света. Изнета су све социјалне радње, учињене од стране цркве у току 50 година. Упоредо са техничким напретком развијао се и немачки религиозни дух.

Шта је изгубила Румунија иступањем Бесарабије и Буковине

Уступањем Бесарабије и Северне Буковине, румунска прав. црква је изгубила једно широко поље рада. Познато је, да су у Черновици и Кишењеву постојале више духовне академије и велике катедралне цркве. Губитком та два виша теолошка института у Румунији за сада остаје само Богословски факултет у Букурешту.

У односу вероисповести, становништво уступљених области овако је подељено: 1,4% протестанти, 3% католици, 16% јевреји и 76,6% источ. правосл.

За сада се још не зна каква ће бити судбина цркава, цркв. општина и религиозног становништва у тој области. У сваком случају, губитак од приближно 80% ист. прав. и две више богословске академије, имаће хрђаве последице у будућем религиозном животу тога народа. Страна религиозна штампа, саопштава о великом броју религиозних бегунаца из тих области. Никакви предмети од вредности: ни црквена богатства нису могли бити изнешени. Остављене су велике академске библиотеке и религ. културних институција и друштава.

*

Буџет Бугарске прав. цркве за 1940 год. примљен од стране Народног Сабрања износи у општој суми 90.465.000 лева. У њему, пошто се сравни са прошлогодишњим буџетом учињене су следеће измене: 1). повећана је помоћ двома дух. Семинаријама (у Пловдиву и Софији) са 500.000 лева, тиме је цела државна помоћ семинаријама попета од 3.000 000 на 3.500.000 лева; 2). повећана је помоћ за издржавање

споменхрама „Св. Ал. Невски“ на 600.000 лева, и 3). повећан је кредит за плате парохијских свештеника и ђакона, тако да се са новим буџетом отвара кредит за још 33 свештеника. Овим последњим повећањем опет, не решава се коначно попуњавање парохија сталним свештеницима, јер има још 247 парохија, које се не могу попунити због недостатка кредита.

*

Крајем месеца Марта у Лењинграду састала се конференција безбожника, на којој је између осталог саопштено: „Организација савеза војујућих безбожника Волтовског реона ради лењо. Комитет не привлачи пажњу комсомолских организација у антирелигиозној акцији, премда су религиозне предрасуде у овом реону још веома јаке. Има много православних старогга обреда, који раде међу омладином и то са успехом, напр. у Городецком сеоском совјету старообрядци увукли су у своје друштво групу девојака“. У Лењинградској области комитет је „осудио недовољном оценом антирелигиозни рад“. Комитету комсомола наложено је да обрати пажњу на стање антирелигиозне акције комсомола.

СЛУЖБЕНЕ ВЕСТИ

П о с т а в љ е њ а

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1350/940 г. постављен је за пароха Зеленичког у Намесништву рамско-голубачком презвитер Милета Прелевић из Епархије Црногорско-Приморске.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 571/40 г. постављен је за пароха Доњо Видовског, Константин Миловановић, до сада парох Овсишки у Намесништву Опленачком.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1464/40 г. на упражњено место старешине манастира Миљкова, постављен је поред редовне дужности архимандит Макарије старешина манастира Раванице.

Примљени у клир

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1407/40 г. примљен је у клир Епархије Браничевске и додељен манастиру Копорину јеромонах Арсеније (Којадиновић) сабрат манастира Никоља, Епархије Жичке.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1463/40 г. примљен је у клир ове Епархије и додељен манастиру Миљкову Архимандрит Теодосије бив. старешина манастира Јошанице.

Дат канонски отпуст

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1436/40 г. подарен је канонски отпуст за Епархију Жичку, Синђелу Јовану Рапајићу, сабрату манастира Раванице.

Пријем монашког чина

Петар Миливојевић — Кановић искушеник манастира Раванице примио је монашки чин у манастиру Раваница дана 3 маја 1940 г. и добио име Пантелејмон.

О д л и к о в а њ а

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1386/40 г. одликован је правом ношења црвеног појаса, презвитер Никола Вуковић, парох Гложански.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1472/40 г. презвитер Војислав Столић, парох I Кушиљевски одликован је правом ношења црвеног појаса.

У н а п р е ђ е њ а

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Господина Д-р Венијамина Ебр. 991/40 г. преведен је у VIII/1 гр. презвитер Јован Ристић, парох II Ђупријски.

Б о л о в а њ а

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1039/40 г. одобрено је тромесечно боловање презвитеру Никону Веселовском, пароху Стамничком.

У м р о

Дана 26-III/8 IV-1940 год. умро је презвитер Никола Миладиновић, парох Милевски у Арх. намесн. раваничком.

Из Богослужбене праксе

Ко може да рукује освећеним ушварима.

Можда је у пракси, али не свугде да, лица непосвећена, без чина било ђаконског или презвитерског и т. д. т. ј. клисари, чтеци, ипођакони и друга лица, сами својим рукама додирују свети Престо и остале објекте непркосновене и канонима свете Цркве одређене да њима смеју приступати и дотицати их се само свештене особе, ових се дотичу, као на пример, прекривају свети Престо, узимају у своје руке свети Антиминс, дарохранилицу, свети путир, дискос и друго, што је тесно везано са безкровном жртвом Христа Спаситеља, дужност нам налаже да браћи свештеницима скренемо пажњу да на ову светињу пазе, као на зеницу својих очију и да не дозвољавају прикосновење неосвећеним особама овим светињама, јер ће за то тешко одговарати пред страшним судом Божијим, јер ће одговарати не толико за своје небреженије, већ и за онога који се је дрзнуо да се дотакне тих великих светиња.

Зато ти свештениче и ђаконе не дозвољавај да се ма ко дотиче ових светиња, већ, што је потребно, сам изврши, јер си за то позван да чуваш ту светињу.

— Наставиће се —

БРАТЕ СВЕШТЕНИЧЕ

Је си ли члан привредне задруге Епархије Браничевске? Ако ниси упиши се.

Задруга располаже данас новчаним средствима и може сваком изаћи на сусрет да га помогне.

Задругарство је наше словенско обележје.

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК ИЗЛАЗИ ДВОМЕСЕЧНО НА 2—3 ШТАМПАНА ТАБАКА.

ПРЕТПЛАТА ЗА 1940 ГОД. ИЗНОСИ ЗА СВЕШТЕНИКЕ И ОСТАЛЕ ДИН 40.— ЗА ЦРКВЕ И МАНАСТИРЕ 60 ДИН.
А ЗА ИНОСТРАНСТВО ДИН 80.—

ПРЕТПЛАТА СЕ ШАЉЕ БЛАГАЈНИКУ УДРУЖЕЊА Г. ДРАГОЉУБУ МАТЕЈИЋУ, СВЕШТЕНИКУ — ПОЖАРЕВАЦ.

Рукописе и књиге на приказ слати уреднику Драгутину Маринковићу, протојереју — Саборна црква, Пожаревац. — Одговорни уредник: Драгољуб П. Матејић, свештеник из Пожаревца.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Крајем јула о. г. излази из штампе четврто издање књиге епископа Жичког г. НИКОЛАЈА

РАТ И БИБЛИЈА

Чињеница, да је већ доживела четврто издање на нашем језику и да је већ преведена на неколико страних језика, довољно препоручује ову изванредну књигу.

Први пут штампана 1931 године, ова књига је, на један начин пророчког предвиђања, предвидела и описала данашњи рат, који у темељима потреса наш континент и прети да повуче за собом и остале континенте у свој трагичан и свиреп вртлог.

Ова књига даје религиозно тумачење рата. Она — на примерима Библије — говори: Шта је заправо рат; како настаје рат; шта доноси победу а шта припрема пораз; како се рат може избећи, који су услови за трајан мир?

Ову књигу нарочито данас треба читати. За свештенике је она неопходна. Она им пружа непогрешно тумачење свега што је било, што бива и што ће бити; непогрешно већ зато, што је засновано на непогрешној књизи, на Светом Писму Божјем.

Књига се наручује преко чековног рачуна Мисионарских писама број 82.487, Црквени суд — Краљево. Стаје 15 динара.

НОВЕ КЊИГЕ

- 1). Прота Богољуб Н. Милошевић — Београд — Путеви вере (беседе). Цена 20 дин. чек. рачун бр. 60711.
- 2). Еп. Инокентије: Зашто Хришћани празнују недељу а не суботу прев. Анаст. Лонгинов — издање Хришћ. дела — Скопље цена 10 дин.
- 3). Влад. А. Марковић — Смедерево: Празвор живота — издање Вер старат. у Смедереву — цена 3 дин.
- 4). Дајсон Хег — проф. — Чудо једне књиге — издање Хришћ. дела — Скопље — цена 2 дин.
- 5). Поука о свештенству и Свешт. достојанство — издање Хришћ. дела — Скопље — цена 5 дин.
- 6). Хиландарски игумани сред. века — Др. М. Пурковић и Др. Вл. Мошин — издање Хришћ. дела Скопље — цена 10 дин.
- 7). Алек. Серђукова: Хришћанство и друштво — издање Хришћ. дела — Скопље — цена 2 дин.
- 8). Косовска народна читанка — издање Епарх. Далматинске.
- 9). Ник. Берђајев: Смисао историје - изд. књ. Јер. Целебдића - Беог.
- 10). Свет. Давидовић, проф. — Како треба да је васпитање данашње омладине — издање Брајства Св. Саве у Сарајеву — цена 2 дин.
- 11). Хришћанска религија у Совјетској држави — изд. Брат. Св. Саве у Сарајеву цена 2 дин.
- 12). О. Јов. Кронштатски: Мој живот у Христу — издање Жич. Благословника — Краљево — цена 2 дин.
- 13). Жички ризница за омладину — издање Жичке Еванђ. делатности — цена 2 дин.

Препоручљиво је и корисно да све ове књиге набави свака црква за библиотеку а и сваки свештеник за своју књижницу.

САДРЖАЈ

Љуб. Иванчевић, суплент: Борба идеја	стр. 103
С Бугарског Панта Поп Ристић: Примерна парохија	” 140
Влад. А. Марковић, школ. надз. у пенз.: Бич Данило Л. Поповић, свештеник: О значају гу- сала и народних песама у историји осло- бођења срп. народа од Косова до данас	” 147
Миодраг Ал. Пурковић: О Горњачким пове- љама	” 153
Живадин Михаиловић — Крупезевић, ђакон: Духовни живот Православних срба у Сме- дереву у 19 и 20 веку	” 159
Атан. Ст. Илић, свештеник: Братски сабор у Пожаревцу	” 165
Живадин Михаиловић, ђакон: О религиозном васпитању женске омладине	” 167
Белешке	” 173
Мил.: Канонске посете	” 176
Из других цркава	” 180
Службене вести	” 182
Из Богослужбене праксе	” 184

Наши часописи

Гласник Српске Патријаршије — Ср. Карловци
Жички Благовесник — Краљево
Преглед Епархије Нишке — Ниш
Богословље — Београд
Хришћанска мисао — Београд
Хришћанско дело — Скопље
Светосавље — Београд
Братство — Сарајево
Мисионар — Крагујевац
Духовна стража — Сомбор
Тимочки весник — Зајечар
Пастир — Цетиње
Нови Источник — Сарајево
Пастирски глас — Крагујевац
Православни Браник — Загреб
Писмо — Краљево